

Forum: Handicaprådet
Tid: Torsdag den 29. november 2018, kl. 17.00 – 19.00,
OBS - der vil efterfølgende være julemiddag i kantinen
Sted: Mødelokale 2, Rådhusets forhal

Deltagere: Steen Christiansen, Bjarke Juul, Hanne Fleinert, Poul Hansen, Eric Broberg, Ottar Bingen Jacobsen, Hediye Temiz, Susanne Kremmer, Hans-Henrik Høg og Patricia Walmar Gale

Afbud:

Referent: Lissi Petersen

Dato: 8. november 2018
Sags nr.:00.22.00-A00-1-18
Sagsbehandler: lip

1. Godkendelse af referat fra 6. september 2018 og dagsorden

2. Temadrøftelse

Oplæg om Masterplan for Albertslund Centrum.

Mulighed for at samle flere funktioner i og omkring Albertslund Centrum, og udvikling af Albertslund Centrum.

3. Handleplanspunkt om beskæftigelse og uddannelse

Sagsfremstilling:

Det blev på sidste møde besluttet, at, der skal arbejdes med: "Beskæftigelse og uddannelse", herunder børn- og ungestrategien, på mødet den 29. november 2018.

Bilag er også sendt til Handicaprådet den 1. oktober 2018

- Høringsbrev.
- Stærke valg – unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025.
- Udskrift fra mødet i Børne- & Skoleudvalget den 19. september 2018.

Bilag er også sendt til Handicaprådet den 8. oktober 2018

- Udspil om handicap og job fra Danske Handicaporganisationer

4. Evaluering af Dialogmøde den 27. november 2018

Sagsfremstilling:

Dialogmøde den 27. november 2018, kl. 17.00 – 19.00 "Byudvikling – hvilke hensyn skal tilgodeses for personer med handicap?

Oplæg, fra Steen Christiansen, om byfornyelse/udvikling i Albertslund kommune, og oplæg fra Jesper Boesen fra Handicaphuset om erfaringer fra byrum og bygninger, hvor det er lykkedes at sikre god tilgængelighed/handicapvenlighed.

5. Uddeling af handicappris

Sagsfremstilling:

Datoen for uddelingen bliver mandag den 3. december 2018, kl. 16.00 – 17.00, FNs internationale handicapdag, Der har været annonceret på hjemmesiden og i Albertslund Posten, sidste frist for at indstille kandidater er 9. november 2018. Udvalget skal den 13. november 2018, kl. 14.30 – 16.00, gennemgå de indstillede kandidater og udpege en modtager af prisen.

**BY, KULTUR, MILJØ &
BESKÆFTIGELSE**

**Byg, Miljø & Forsyning
Energi & Administration**

Albertslund Kommune
Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund

albertslund@albertslund.dk
T 43 68 68 68

6. Hvordan bliver Handicaprådet mere synligt?

Sagsfremstilling:

Hvordan bliver vi mere synlige? Vedlagt opslag til drøftelse. Hvordan får vi viderebragt disse budskaber ud i verdenen eller måske blot vor egen kommune? Opslaget er udarbejdet af DH huset.

Bilag

7. Spørgsmål og svar

Sagsfremstilling:

Fremlægges på hvert møde, der samles op på spørgsmål, der er opstået i løbet af mødet.

Spørgsmål modtaget fra Bjarke Juul den 10. september 2018:

- a) Hvordan er situationen i forhold til at få indarbejdet konventionen i kommunen?
- b) Kan vi drøfte, hvorledes det kan lade sig gøre både budgetmæssigt og arbejdsmæssigt?

Spørgsmål modtaget fra Bjarke Juul den 2. november 2018:

- c) Hvordan er tilgængeligheden for det stoppested som Albertslund kommune skal etablere?
- d) Hvordan kommer man fra stoppestedet og over til bussen/busserne?
- e) Hvordan bliver tilgængeligheden for alle stoppestederne?

Ved man kan komme fra toget og ud på perronen og omvendt. Det er vejen videre frem der er interessant.

Bilag

8. Punkter til fremtidige møder

Forslag fra Bjarke Juul modtaget 7. november 2018

Dette link <https://socialministeriet.dk/danmarkskort/>

skulle gerne føre frem til et danmarkskort, hvoraf man kan aflæse, hvordan kommunerne fungerer på forskellige områder.

Er der nogen, som under en slags orientering, kunne knytte et par ord til disse oplysninger.

9. Orientering fra formand og næstformand

Sagsfremstilling:

Orientering fra formand Steen Christensen:

- a) Pårørende dag i 2019, for politikere og medarbejdere

Orientering fra næstformand Bjarke Juul:

- b) Kommentarer fra DH Albertslund om tilgængeligheden af Rådhusave på Albogunden, sendt til Pædagogernes Pension, ZESO Architects, KUBEN Mangement, formand for Miljø- & Byudvalget Leif Pedersen, samt sekretær for Handicaprådet Lissi Petersen.

Bilag

- c) Henvendelse fra ISAAC Danmark, der opfordrer til at sætte fokus på borgere med kommunikative udfordringer.

Bilag er også sendt til Handicaprådet den 22. oktober 2018

- d) Nyt fra DH uge 44, der blandt andet sætter fokus på:
 - Tilgængelighed
 - Pårørende i job

Bilag

- e) Henvendelse til VA, att.: Vinnie Hansen, Kommunalbestyrelsen og Handicaprådet, om tilgængelighed i nye gårdhuse

Bilag

- f) Peers ordning en slags mentor ordning.

Bilag

10. Mødedatoer i 2019

Bilag

11. Eventuelt

Bilag til orientering

- a) Forhåndsorientering om DCH årsmøde den 5. februar 2019
- b) Orientering fra DCH "Valg for alle" – guide om handicaptilgængelighed til valg og folkeafstemninger

Forældrebestyrelser i dagtilbud
Skolebestyrelser
Klubbestyrelser
MED-udvalg på skoler og i klubber
Albertslund Lærerkreds
BUPL
MEDudvalg/personalemøde med MED-status i
 PPR
 Det specialiserede voksenområde
 Familieafsnittet
 Familiehuset
 Jobcenteret
 Den Kriminalpræventive enhed
UU-Vestegnen
Integrationsrådet
Handicaprådet
Udsatterrådet

Dato: 20. september 2018
Sags nr.: 00.01.10-P20-2-17

Kære Høringspart,

Albertslund Kommune har siden 2009 haft ungestrategier, der såvel strategisk som praktisk har sat rammen for arbejdet med at motivere børn og unge i Albertslund til at uddanne sig eller komme i arbejde.

Fra den første ungestrategi og til nu er der sket en fremgang i tilgangen til ungdomsuddannelser. Albertslunds unge ligger dog fortsat under landsgennemsnittet når det gælder andelen af elever der forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse og der er knapt 20% af eleverne, der ikke får påbegyndt en uddannelse eller kommer i beskæftigelse efter endt skolegang.

Med forslag til 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025' er der sat følgende mål:

Albertslund kommunes mål er:

- Alle unge i Albertslund får mulighed for at gennemføre en uddannelse eller at komme i job
- Antallet af uddannelsesparate elever er stigende i perioden 2018-2025
- I 2030 skal mindst 35 % af de 25-årige i Albertslund have gennemført en erhvervsuddannelse.

Albertslund Kommune følger udviklingen i Undervisningsministeriets opgørelser, der dokumenterer de nationale mål for unges uddannelse og job, der er:

- I 2030 skal mindst 90% af de 25-årige have gennemført en ungdomsuddannelse
- I 2030 skal andelen af unge op til 25 år, som ikke har tilknytning til uddannelses- eller arbejdsmarkedet være halveret

**BØRN, SUNDHED &
VELFÆRD**

Skoler & Uddannelse

Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund

skoleroguddannelse@albertslund.dk
T 43 68 68 68

- Alle unge under 25 år, der hverken er i gang med eller har fuldført mindst en ungdomsuddannelse har ret til en uddannelsesplan og skal tilbydes vejledning om, hvordan de kan øge deres kompetencer på kort eller længere sigt.

Som en del af 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025' implementeres ny lovgivning vedrørende Forberedende Grunduddannelse (FGU) og Kommunal indsats for unge under 25.

Sidstnævnte medfører en ny organisering i Albertslund Kommune der har til formål, at den unge og den unges pårørende møder kommunen som én samlet instans.

Vi opfordrer høringsparterne til at have særligt fokus på, hvordan Albertslund lykkes med:

1. øget erhvervs- og virksomhedsfokus, der fører til uddannelse eller beskæftigelse
2. at skabe tværfaglige indsatser, der understøtter unge med særlige udfordringer
3. at være ambitiøse for og med de unge.

'Stærke valg' behandles politisk i Kommunalbestyrelsen den 11. december 2018.

Frist for hørings svar er den 19. oktober 2018.

Hørings svar sendes til dorte.johannesen@albertslund.dk.

Vedlagt dette høringsbrev er:

1. Dagsordenspunktet 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025'
2. Bilag til sagen: 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025'.

Med venlig hilsen

Dorte Johannesen
Konsulent

Email: dorte.johannesen@albertslund.dk
Mobil: 51 74 63 95

Modtager(e): Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget
Børne- og Skoleudvalget

Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025

Baggrund

Albertslunds unge skal opleve, at byen er attraktiv at være ung i. I Albertslund får børn og unge gode rammer for at indfri deres drømme og opleve at vi er ambitiøse på deres og byens vegne.

Dato: 04. september 2018
Sags nr.: 00.01.10-P20-2-17
Sagsbehandler: GCR

Uddannelse eller en fast tilknytning til arbejdsmarkedet er en væsentlig faktor for en god og stabil start på voksenlivet. Mulighederne for og kompetencerne til at træffe stærke valg, der fører til uddannelse og job, er en væsentlig del af det fundament, der er grundlaget for at være borger i Albertslund. Det giver desuden lyst til at engagere sig i foreninger, kulturlivet og det lokale demokrati.

Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025 omfatter indsatser, som Albertslund Kommune selv kan udføre for at opfylde visioner og mål for unges veje til uddannelse og job. Mange andre forhold omkring unge har betydning for de unges valg - i samfundet, i familien, i fritiden eller fx de unges meget forskellige personlige forudsætninger.

Albertslund Kommune samarbejder med byens gymnasium, erhvervs- og ungdomsuddannelser og en ny institution for Den Forberedende grunduddannelse på Vestegnen (FGU-Vestegnen) placeres i Albertslund. Fællesskaber omkring uddannelse bidrager ligesom fællesskaberne omkring Ungdomsklubben eller fx Forbrændingen til at byens unge aktivt og ansvarligt kan udfolde og udvikle sit potentiale. *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025* sætter derfor også en ambitiøs ramme om en væsentlig del af ungdomslivet i Albertslund.

Siden 2009 har Albertslund Kommunes ungestrategier dannet rammen om kommunens arbejde med at få flere unge i uddannelse, i ordinært arbejde eller i forløb, der gør dem klar til at tage en uddannelse og job.

Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025 dækker perioden fra udløbet af *Ungestrategi 2013-2017* og frem til 2025. Den tager afsæt i Albertslund Kommunes skolestrategi *Skole for alle* og kommunens *Vision & Strategi 2016-2025*.

Vision og mål

Visionen for *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025* er:

Alle unge i Albertslund arbejder eller uddanner sig. Albertslunds unge tager aktivt ansvar for deres valg af uddannelse, job eller tilbud så de kan klare sig selv som selvstændige borgere. Sammen med de unge, deres familier, virksomheder og uddannelser skaber skoler, klubber og forvaltninger et tværfagligt og sammenhængende fundament, der systematisk understøtter hver enkelt ung på deres vej til selvforsørgelse.

BY, KULTUR, MILJØ & BESKÆFTIGELSE

Analyse- & Udviklingscentret

Albertslund Kommune
Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund

erhverv@albertslund.dk
T 43 68 68 68

Visionen skaber et fælles afsæt for at opfylde de politiske mål.

Mål

Albertslund kommunes mål er:

- Alle unge i Albertslund får mulighed for at gennemføre en uddannelse eller at komme i job
- Antallet af uddannelsesparate elever er stigende i perioden 2018-2025
- I 2030 skal mindst 35 % af de 25-årige i Albertslund have gennemført en erhvervsuddannelse.

Albertslund Kommune følger udviklingen i Undervisningsministeriets opgørelser, der dokumenterer de nationale mål for unges uddannelse og job, der er:

- I 2030 skal mindst 90% af de 25-årige have gennemført en ungdomsuddannelse
- I 2030 skal andelen af unge op til 25 år, som ikke har tilknytning til uddannelses- eller arbejdsmarkedet være halveret
- Alle unge under 25 år, der hverken er i gang med eller har fuldført mindst en ungdomsuddannelse har ret til en uddannelsesplan og skal tilbydes vejledning om, hvordan de kan øge deres kompetencer på kort eller længere sigt.

Udviklingen følges i en årlig status samt i enhedernes handleplaner.

Pejlemærker

Uddannelse er én af de faktorer, der har størst betydning for, hvordan unge klarer sig resten af livet. Unge, der uddanner sig er mindre arbejdsløse og får en højere løn. De kommer i mindre grad på kontanthjælp og førtidspension, og de begår mindre kriminalitet. Uddannelse er også med til at støtte den unges personlige udvikling og giver bedre mulighed for at udfolde egne evner i for eksempel i foreninger eller det lokale demokrati.

Albertslund Kommune vil udfordre og understøtte alle byens børn og unge, så de får de bedst mulige betingelser for at opfylde deres ambitioner for uddannelse og job. De centrale midler hertil er, at:

- tilbyde alle elever i grundskolen vejledning, der understøtter deres valg af uddannelse og erhverv
- styrke unges brede kendskab til arbejds- og erhvervslivet
- uddannelses- og erhvervsperspektivet er en del af det støttende og sociale arbejde
- motivere til og følge op på, hvordan de unge kommer gennem uddannelse, tilbud eller aktivering
- sikre at unge får relevante aktiverende tilbud i overgange mellem uddannelser og job
- knytte uddannelses- og erhvervsvejledningen tæt til hhv. beskæftigelses-, skole- og det sociale område
- undgå, at alkohol- og stofmisbrug spærrer for uddannelse eller job
- sætte unge i centrum for én indgang til kommunen.

I praksis er midlerne og metoderne til at understøtte de unge mange og forskellige afhængig af forskellige lovgivninger og faglige tilgange. For at sikre en sammenhængende indsats på tværs heraf følger Albertslund Kommune fire fælles pejlemærker:

Forventninger og krav til unge

Albertslunds unge skal tage ansvar for eget liv. Albertslund Kommune anerkender, at børn og unge har forskelligt udgangspunkt og potentiale, og kommunen er ambitiøs på alle børn og unges vegne. Vi stiller tydelige forventninger og krav til, at alle unge aktivt og reflekteret tager ansvar for valg, der kan føre til uddannelse eller job.

Samarbejde

Sammen med hver enkelt ung finder vi vejen til uddannelse eller job. Ud fra elevernes og de unges behov og mulige udvikling skaber lærere, vejledere, pædagoger, sagsbehandlere, klubmedarbejdere og forvaltningen veje til uddannelse og job. Vi samarbejder med de borgere, familier, virksomheder og institutioner, der med indsigt, innovation, erfaring og viden kan bidrage til at flere af Albertslunds unge deltager og gennemfører uddannelse og aktivering.

Motivation

Nysgerrighed og lyst til at lære og arbejde er helt centralt for at flere unge tager en uddannelse eller et job. Derfor vil unges ønsker og muligheder ligge til grund for, hvordan arbejdet bliver tilrettelagt. Vi når ambitiøse mål ved at motivere og følge op på de unges valg. Vi anerkender, at nogle unge må tage små skridt for at kunne opfylde det langsigtede mål om en uddannelse eller et job, der matcher ønskerne. Vi tilpasser indsatserne individuelt til hver enkelt ung, følger op og finder nye veje, hvis de ikke gennemfører.

Blik for unges ressourcer

Vi har et særligt blik for de børn og unge, som er udsatte eller har faglige udfordringer. Børn og unge motiveres, udvikler sig og modnes forskelligt. På tværs af fagligheder understøtter vi hver enkelt ung med tillid og nærhed, systematisk og vedholdende, så det giver mening i den unges optik. Med et særligt blik for deres kreative ressourcer og hvordan de kan bruge dem i arbejdslivet, sætter vi nye mål sammen med hver enkelt ung.

Målgrupper: Alle Albertslunds unge

Strategisk afgrænses *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025* til at omfatte alle unge fra udskolingen til 30 år, der ikke har en ungdomsuddannelse.

Målgrupperne beskrives ud fra både de muligheder, rettigheder og behov, som de unge har, og de dele af kommunen, som de unge møder¹. Med afsæt heri vil vi understøtte, at alle Albertslunds unge bliver parat til at gennemføre en uddannelse eller få et job.

Målgrupperne er:

- Alle elever i udskolingen.
- Unge med ekstra behov for vejledning: unge i udskolingen og unge uden, i eller med ungdomsuddannelse samt ledige på offentlig forsørgelse med ekstra behov for uddannelses- eller erhvervsvejledning

¹ Ifølge *Lov om Kommunal indsats til unge under 25 år* har kommunen det fulde ansvar for at gøre alle unge under 25 år parate til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Desuden forvalter kommunen *Lov om aktiv beskæftigelsesindsats*, der giver alle unge op til 30 år, som ikke har en ungdomsuddannelse, ret og pligt til en ungeindsats. I det omfang, at de forskellige lovgivninger giver hjemmel til det, vil Albertslund Kommune derfor have samme tilgang til alle unge under 30 år.

- Unge med særlig støtte: unge med komplekse sociale, faglige eller personlige udfordringer, som har brug for en tværfaglig indsats, hvor uddannelses- og erhvervsvejledningen tilpasses den enkeltes behov for anden støtte.

Alle elever i udskolingen

Alle Albertslunds børn og unge, som ikke har en ungdomsuddannelse eller et job, er målgrupper for Albertslund Kommunes ungeindsats. Langt de fleste unge i Albertslund gennemfører en ungdomsuddannelse. Således har 64% af de 24-årige i Albertslund ved udgangen af 2017 gennemført en ungdomsuddannelse² og 74% af de unge i Albertslund, som gik i 9. klasse i 2016, vil kunne opnå mindst en ungdomsuddannelse inden de bliver 25 år³.

Imidlertid er der stadig langt til målet om, at 90% af Albertslunds unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Derfor er der brug for en ambitiøs og målrettet indsats for at få flere unge i ungdomsuddannelserne.

Selvom flere unge i Albertslund Kommune gennemfører en ungdomsuddannelse ligger kommunen samtidigt under landsgennemsnittet når det gælder andelen af elever, der forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse. 9,4% af Albertslunds unge i alderen 15-24 år er uden tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, mens andelen på landsplan er 7%⁴.

Desuden er det en meget lille del af Albertslunds unge, der forventes at få en erhvervsuddannelse. Blandt de unge, som gik i 9. klasse i Albertslund i 2016 forventes 14,7% at opnå en erhvervsfaglig uddannelse inden de bliver 25 år⁵. Albertslund Kommunes mål er, at mindst 35 % af de 25-årige skal have gennemført en erhvervsuddannelse i 2030, og det kræver derfor en ambitiøs indsats for, at flere unge orienterer sig imod de muligheder, som erhvervsuddannelserne giver. *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025* vil derfor have et tydeligt fokus på erhvervsuddannelserne og de muligheder, de giver Albertslunds unge.

For at kunne opfylde ambitionen om at alle unge i Albertslund kommer i ungdomsuddannelse eller job og flere i erhvervsuddannelser vil vi fokusere indsatsene i to spor henholdsvis:

- reflekterede valg af ungdomsuddannelse eller job: styrke grundskoleelevernes brede kendskab til arbejds- og erhvervslivet ved at højne kvaliteten af den generelle information, den kollektive og individuelle vejledning samt styrke virksomheds- og praktiksamarbejdet i grundskolen
- praksis-faglige kompetencer: udfordre og styrke unges umiddelbare ønsker om valg af uddannelse med et tydeligere fokus på de praksisfaglige kompetencer i grundskolen og samarbejdet med ungdomsuddannelserne.

Reflekterede valg af ungdomsuddannelse eller job

Hovedfokus i *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025* vil rette sig mod at få flere af eleverne i grundskolen til at træffe reflekterede valg om egen uddannelse eller job. Og vi vil fastholde dette fokus, når eleverne forlader grundskolen.

² UU-Vestegnens opgørelse fra 2018.

³ Undervisningsministeriets fremskrivning i profilmodel fra 2016.

⁴ Undervisningsministeriets opgørelse i 2017. UVM notat 171214-Notat-Uddannelsesmålsætning. Antallet af unge i Albertslund uden tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked forventes halveret fra 360 til 160 personer.

⁵ Undervisningsministeriets opgørelse i 2017. UVM notat 171214-Notat-Uddannelsesmålsætning.

Det øger forventningerne til eleverne og deres forældre – særligt i udskolingen – og det stiller store krav til både vejledning og information fra de fagprofessionelle i skolerne, uddannelsesvejledningen og klubberne. Det er en fælles udfordring for eleverne og deres familier, og især de lærere og vejledere, der samarbejder med familierne, at gøre hver enkelt ung parat til at tage den ungdomsuddannelse eller det job, der bedst matcher den unges kompetencer og ønsker for fremtiden. Med afsæt i den enkelte elevs parathed og hvad de ønsker og har kompetencer til, understøtter vejledningen eleverne i at træffe reflekterede valg af uddannelse eller job.

Med baggrund i folkeskoleloven vil skolerne have ansvaret for at eleverne får de almene og faglige forudsætninger for at kunne uddanne sig eller arbejde. Faget Uddannelse & Job samt Åben skole er centrale elementer heri. Dernæst vil alle elever i 7.-10. klasse modtage uddannelses- og erhvervsvejledning, der omfatter kollektiv uddannelsesvejledning til elever og forældre samt uddannelsesparathedsvurderinger. Desuden vil elever med helt særlige udfordringer få en individuel tilrettelagt specialvejledning.

Fra ca. 15 år (udskolingen) og frem til 25 år vil tilbuddene om uddannelsesvejledning have afsæt i lov om *Kommunal indsats for unge under 25 år*. Med baggrund i beskæftigelseslovgivningen vil Jobcentret understøtte de ledige unge mellem 18 og 30 år, der modtager offentlige ydelser, hvortil der stilles krav om uddannelses- eller jobrettede aktiviteter. Endelig danner sociallovgivningen rammen om kommunens tilbud til de børn og unge, der har behov for særlig støtte for at kunne komme i uddannelse eller job.

Albertslund Kommune vil styrke elevernes almene kendskab til arbejdsliv og erhverv gennem det timeløsefag Uddannelse og Job i hele grundskolen. Gennem Åben Skole, grundskolens erhvervspraktik eller for eksempel ved tilbud om adoptionsklasser til virksomhederne vil vi desuden samarbejde tættere med virksomhederne. Herved skal eleverne øge den praktiske indsigt i, hvad det vil sige at deltage i et forpligtende arbejdsfællesskab og give eleverne et bredere kendskab til deres uddannelses- og erhvervs muligheder. Vi vil understøtte elever og forældre i valg af elevpraktik, der kan skabe grundlag for realistiske valg af uddannelse.

Albertslund Kommune vil udvikle kvaliteten af den kollektive uddannelses- og erhvervsvejledning og tilbyde individuel vejledning eller gruppevejledning til alle elever. Det skal give eleverne (og forældrene) en bred indsigt i de mange forskellige muligheder, der er for at uddanne sig og bredden på arbejdsmarkedet. Forældrene har fortsat tilbud om at deltage i den kollektive uddannelsesvejledning og kan desuden modtage individuel vejledning efter behov. Vejledningen skal formulere tydelige forventninger til at hver enkelt elev skal tage aktivt stilling til, hvordan deres valg kan matche deres kompetencer, konkrete muligheder og fremtidsdrømme. Gennem en skarpere udfordring af alle elevers - og forældrenes - umiddelbare valg vil vi samtidigt forebygge flere frafald på ungdomsuddannelserne.

Albertslund Kommune vil udvikle kvaliteten og systematikken i vejledningen. Allerede i udskolingen vil flere unge kunne træffe reflekterede valg om uddannelse, når vejledningen styrkes med intensiverede forløb, handle-, vejlednings- og uddannelsesplaner for hver enkelt ung. Desuden vil vi udvikle nye metoder til vejledning i klasserne, og have fokus på karrierelæring, der i højere grad kvalificerer elevernes valg af ungdomsuddannelse. Også eleverne i 7. klasse vil kunne få gavn af karrierelæring og intensiverede forløb, hvor hensynet til den enkelte elevs ønsker og muligheder i højere grad kan komme i fokus frem for karaktererne. Elevernes uddannelsesplan vil være et vigtigt koordinerende værktøj, når eleven, familien og fagpersoner skal samarbejde om elevens uddannel-

ses- og karrierevalg. I vejledningen vil vi desuden oparbejde nye erfaringer med digitale værktøjer.

Samme tilgang vil vi have til de unge mellem 15 og 18 år, som kommunen blandt andet møder i ungdomsvejledningen, Ungecentret og i Jobcentret. Særligt de uddannelsesparate ledige, der modtager uddannelseshjælp, har brug for en hurtig afklaring af deres uddannelses- og erhvervsvalg.

Centrale mål for indsatserne er:

- al kollektiv vejledning tager udgangspunkt i karrierelæring
- alle elever i udskolingen får tilbud om gruppe- eller individuel uddannelsesvejledning
- virksomhedssamarbejdet styrkes gennem aftaler om erhvervspraktik og adoptionsklasser.

Praksis-faglige kompetencer

For mange elever og deres forældre vil gymnasiet være det umiddelbare førstevalg – særligt hvis karaktergennemsnittet giver mulighed for det. For nogle unge vil dette valg ikke altid afspejle, hvordan elevens fremtidsønsker og kompetencer bedst kan udfoldes. Vi vil udfordre de mange elever, der vælger de gymnasiale uddannelser, så deres valg af uddannelse også opfylder deres ønsker og muligheder for at udvikle sig. På den måde vil vi også kunne forebygge unødige frafald.

Hertil kommer, at der er brug for at øge elevernes generelle viden om de anvendelsesorienterede fag og erhvervsuddannelserne, og ikke mindst de jobmuligheder, de tilbyder den enkelte unge. Særligt i den kollektive vejledning i udskolingen, i ungdomsskolens tilbud og Jobcentret vil vi have blik for de praksisfaglige kompetencer. Det skal styrke interessen for blandt andet erhvervsuddannelser, naturfag og teknologi. Desuden vil valgfagene i udskolingen også kunne bidrage til at styrke interessen for et bredere udsnit af uddannelser og erhverv.

Vi vil styrke samarbejdet med blandt andet erhvervsuddannelserne om initiativer, der kan bidrage til dels at højne skolernes status blandt de unge, dels fastholde Albertslunds unge på uddannelserne. Det kan for eksempel være ved brug af mentorer eller kontaktpersoner. Det kan være særligt tilrettelagte vejledningsforløb, større vægt på skolernes faglighed eller at fejre de elever, der fuldfører. Endelig vil vi styrke dette samarbejde ved at nytænke indsatserne vedr. frafald på erhvervsuddannelserne. Vi vil også skabe en bedre overførsel af information om de elever, der falder fra. Endelig vil vi efterspørge mere individuelt orienterede introduktioner på skolerne, hvor der perspektiveres til arbejdsliv og -marked.

Centrale mål for indsatserne er:

- styrke 8. og 9. klasses elevs indsigt i praksis-faglige fag og kompetencer gennem erhvervspraktik
- sikre at der tilbydes valgfag, der styrker indsigten i de praksis-faglige fag og kompetencer
- samarbejde med erhvervsuddannelserne om målrettede og perspektiverende introduktioner.

Unge med ekstra vejledning

Sociale, personlige eller faglige udfordringer opleves af både unge og professionelle som en barriere for at komme i uddannelse eller job. Det kan være de faglige kompetencer eller evnen til at tilpasse sig et nyt miljø. Det kan være manglende trivsel eller motivation eller det kan være den psykosociale tilstand. Eller det kan for eksempel være boligsituationen, der har betydning for, om unge gennemfører en uddannelse. Endelig kan det også være vanskeligheder ved at klare skift og nye krav.

En stor del af disse unge vil i udskolingen vurderes til at være ikke-uddannelsesparate i forhold til at kunne komme ind på den uddannelse, de ønsker sig. I Albertslund blev 51% af eleverne i 8. klasse i 2018 vurderet som ikke-uddannelsesparate i forhold til de ønsker, de havde for en uddannelse og i 9. klasse var det 29% af eleverne⁶.

En del af disse unge vil senere være blandt dem, der enten modtager uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse og vurderes i Jobcentret som uddannelses- eller aktivitetsparate. Som sådan har de både ret og pligt til aktivering eller uddannelse.

I arbejdet fokuserer vi indsætterne i fire spor henholdsvis:

- systematik og særligt tilrettelagte forløb i udskolingen
- undgå unødige skoleskift og frafald i ungdomsuddannelserne
- undgå at alkohol- og stofmisbrug spærrer for uddannelse eller job
- målrettet uddannelses- og jobrettet aktivering af unge ledige.

Systematik og særligt tilrettelagte forløb

Albertslund Kommune vil arbejde målrettet og systematisk med de mange elever i både 8., 9. og 10. klasserne ikke umiddelbart lever op til kravene til at komme ind på den uddannelse de ønsker sig. Ligesom alle andre elever kan en forstærket indsats med intensiverede forløb, karrierelæring og individuelle handle-, vejlednings- og uddannelsesplaner gavne hver enkelt af disse unge.

Imidlertid er der et stort behov for at udvikle uddannelsesparathedsforsløb, der på den ene side sikrer en ensartet fremgangsmåde på de forskellige skoler og på den anden side kan differentiere med udgangspunkt i den enkelte elevs hele situation. Vejledningsindsætterne skal arbejde med at få elevens ønsker frem og arbejde med familiens forestillinger om, hvad der er realistisk i forhold til elevens ønsker og muligheder. Hertil vil vi udvikle en handleplan for, hvordan dialogen med elever og forældre i grundskolen og det tværfaglige samarbejde kan tilpasses elevernes forskellige udfordringer. Indsatsen skal her indtænke, hvordan en kontaktlærer eller en samlende koordinator kan sikre, at de relevante voksne samarbejder med den enkelte elev. Desuden skal der udvikles indsatsplaner for at sikre koordineringen i praksis.

Andre unge vil kunne få gavn af særligt målrettede eller særligt tilrettelagte indsætter. Det er især de unge mellem 15 og 18 år og de unge ledige, der er tilknyttet Jobcentret. Indsætterne skal tage højde for den enkeltes udvikling, talenter og ressourcer for at kunne opnå de kompetencer, der bringer dem videre i uddannelse eller job. De vil for eksempel kunne (eller skulle) deltage i uddannelsesforberedende tilbud og uddannelser, sprogkurser eller faglige kurser. Her kan de udvikle de færdigheder i for eksempel matematik eller dansk, som de mangler for at kunne blive optaget på en uddannelse eller for at kunne arbejde i en virksomhed. I den sammenhæng vil også uddannelsesplaner og –pålæg samt målgruppevurderinger, være vigtige redskaber, der skal implementeres i praksis. Herved får den unge konkret hjælp til at finde den mest realistiske vej til en studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse eller varig tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi tager afsæt i en helhedsvurdering, der imødekommer den unges konkrete og individuelle udfordringer af faglige, sociale eller personlig karakter. Et afsøgningsforløb på Den forberedende grunduddannelse (FGU), brobygning på uddannelsesinstitutioner eller praktik i virksomheder er eksempler på forskellige veje i job eller uddannelse.

⁶ UU-Vestegnens opgørelse fra januar 2018. Antallet af "ikke-uddannelsesparate" elever i 8. klasse var 146 ud af i alt 286 elever og i 9. klasse var det 83 elever ud af i alt 286 elever.

De unge, der af personlige eller sociale årsager har behov for støtte fra flere instanser, får tilbud om at blive tilknyttet en kontaktperson. Efter indstilling fra uddannelsesvejledningen eller Jobcentret vil andre unge kunne få en mentor fx ved overgangen til en ungdomsuddannelse eller i forbindelse med virksomhedspraktik.

Albertslunds unge har adgang til mange og gode bud, der kan støtte dem i deres valg af uddannelse og job. Imidlertid er der også behov for at udvikle nye metoder, hvor kommunen systematisk kan registrere og følge op på sygdom, frafald eller fx sociale udfordringer. Disse situationer kan være tegn på, at disse unge ikke klarer at gennemføre en uddannelse. En bedre vidensoverlevering mellem de socialfaglige enheder og uddannelses- og erhvervsvejledningen i grundskolen skal kunne opfange unge, der tidligt viser tegn på at kunne miste retning. En særlig udfordring ligger i samarbejdet mellem ungdomsuddannelsesvejledningen og børne- og voksenmyndighederne. Her er der behov for en tættere kontakt om de unge, der er i risiko for at miste motivation eller retning på vej mod uddannelse eller job. Et tættere samarbejde om hver enkelt ung kan mindske risikoen for, at der opstår nye barrierer, der hindrer den unge i at få de nødvendige kompetencer. Dette kan tillige hindre, at den unge får en sag i Jobcentret eller en af de sociale enheder.

Endelig vil vi styrke samarbejdet med virksomhederne i de individuelle forløb i udskolingen. Når vi følger op på uddannelsesparathedsvurderingen i 8. og 9. klasse vil eleverne for eksempel kunne deltage i talentforløb eller blive knyttet til en mentor. Her vil de kunne få indsigt i arbejdslivet og perspektiver for at tage en ungdomsuddannelse. De ledige aktivitetsparate i Jobcentret kan via mentorordninger eller anden virksomhedskontakt blive koblet til virksomhederne. På den måde kan de få en midlertidig eller varig tilknytning hertil. I faste netværk og gennem videndeling vil erfaringer og viden fra beskæftigelsesrådets arbejde blive brugt til at styrke vejledningen, skolernes og de sociale enheders erhvervsrettede indsatser.

De centrale mål for indsatserne er:

- Antallet af uddannelsesparate elever er stigende i perioden 2018-2025
- udvikle handleplan for dialogen om uddannelse og job med elever og forældre i udskolingen
- tilbyde eller stille krav om uddannelsesforberedende tilbud, kurser eller uddannelser til at understøtte uddannelses- eller jobvalg
- styrke det tværgående samarbejde om at understøtte de unge, der tidligt viser tegn på at miste retning
- tilbyde talentforløb eller mentor som opfølgning på uddannelsesparathedsvurderinger.

Undgå unødige skoleskift og frafald i ungdomsuddannelserne

En stor del af de unge, der deltager i forberedende og midlertidige aktiviteter kommer bagefter i gang med en uddannelse eller får et job. Imidlertid har disse unge mange skoleskift og uddannelsesforsøg. En del af dem er også svære at få kontakt med og svære at holde kontakten til. Ved overgangen fra udskolingen til anden aktivitet og ikke mindst ved frafald på uddannelser og tilbud, er der en risiko for, at disse unge mister retning mod uddannelse eller job. Et tættere myndighedssamarbejde om indberetninger af fravær skal sikre et skarpere og mere kontinuerligt fokus på at fastholde den unges nærhed til uddannelse eller job. Konkret vil det betyde en tættere kobling mellem vejledningen, skolen og de sociale områder.

For at undgå unødige skoleskift og frafald vil vi derfor udvikle nye koncepter og systematiske metoder for det tværfaglige samarbejde. På den måde bliver der

faste rammer og struktur på det interne samarbejde i forvaltningen. På samme måde vil vi fastlægge rammerne om samarbejdet med ungdomsuddannelserne.

Hver for sig giver en stor mængde tilbud i dag god støtte til at den enkelte unge kan træffe valg om uddannelse, der matcher den unges ønsker og muligheder. Udfordringen er derfor ikke at udvikle nye tilbud til den unge, men løbende at opretholde kendskabet til de mange tilbud og ikke mindst, at koordinere de mange gode intentioner og tilbud, for at kunne understøtte unges individuelle valg og handlemuligheder.

Det centrale mål for indsatserne er:

- styrke samarbejdet om unge i risiko for frafald gennem tidlig og rettidig kontakt med ungdomsuddannelserne og ved altid at udvikle nye handlemuligheder sammen med den unge.

Udgå at alkohol- og stofmisbrug, spærrer for uddannelse eller job

I Albertslund er et varierende grad af alkohol- og stofmisbrug en barriere for at fastholde unges tilknytning til uddannelse eller job. Gennem åben og anonym rådgivning kan unge komme ud af misbruget. Det samarbejde om unges lettere misbrug af hash, feststoffer eller lignende, der i dag er mellem blandt andet Jobcentret og de socialfaglige enheder skal forsættes i det kommende Rusmiddelcenter. I faste netværk og gennem videndeling skal erfaringerne herfra bruges til at styrke samarbejdet på tværs af skole, vejledning, ungdomsskole, beskæftigelse og det sociale område. Albertslund Kommune har haft ca. 60 mellem 18-30 år i behandling for stofmisbrug i 2017. Kommunen møder desuden disse unge i Ungecentret og i Jobcentret. Det præcise antal af misbrugere, der er i kontakt med de kommunale tilbud, er ikke opgjort, blandt andet fordi misbrugsrådgivningen i mange tilfælde er anonym.

Det centrale mål for indsatserne er:

- udvikle samarbejdet med Rusmiddelcentret om færre unge i misbrug.

Målrettet uddannelses- og jobrettet aktivering af unge ledige

Antallet af unge, der modtager uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse falder⁷. Vi vil derfor fastholde kvaliteten i Jobcentrets indsatser for at flere unge kommer i arbejde eller i kompetencegivende uddannelser. De konkrete tiltag omfatter blandt andet målrettede samtaler og aftaler om handlinger med den enkelte. Og det inkluderer et uddannelsespålæg om at starte på en ungdomsuddannelse og indtil da kontinuerligt deltage i aktiveringstilbud eller have en mentor.

De ledige unge, der i Jobcentret er vurderet som aktivitetsparate skal på et år udvikles eller kvalificeres til at kunne deltage i uddannelsesforberedende eller beskæftigelsesrettede tilbud. Indenfor flere af de gældende lovgivninger kan der bevilges koordinerende kontaktpersoner, visitation til brobygningsaktiviteter eller for eksempel tildeling af mentorstøtte. Hvor det er muligt bruger Jobcentret virksomhedspraktik, der giver konkret arbejdsmarkedserfaring og ofte leder til beskæftigelse. Jobcentret vil have fokus på at sikre det rette match mellem virksomhedens behov og de lediges sociale og faglige kompetencer. Hensigten er, at borgerne bliver selvforsørgende eller gjort arbejdsmarkedsparete. For nogle unge, fx særligt sårbare unge, vil vi kombinere praktikken med fx mentorstøtte.

I organiseringen af nye enheder og sammensætningen af faste tværgående netværk vil vi have et særligt blik for hvilke fagligheder og hvilken viden, der

⁷ Ifølge jobindsats.dk er antallet af unge 18-30 årige uden ungdomsuddannelse i Albertslund, som modtager uddannelseshjælp (fuldtidspersoner) faldet fra 334 i 2014 til 226 i 2017 (et fald på 108). Ligeledes er antallet af unge 18-30 årige, som er påbegyndt modtagelse af uddannelseshjælp faldet fra 744 i 2014 til 246 i 2017 (et fald på 498).

bedst understøtter de aktivitetsparate unge. Desuden vil vi fortsætte omstillingen til jobrettet praksis, der med målrettede samtaler, aftaler om handlinger, kvalitetsstandarder og understøttende fagsystemer kan bidrage til at flere kommer i varig ansættelse.

De centrale mål for indsatserne er:

- antallet af unge på uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse skal falde
- tæt dialog med alle unge om tilbud, der motiverer til uddannelse og job
- tæt opfølgning og hurtig reaktion, hvis de ikke gennemfører tilbud om aktivering eller uddannelse.

Unge med særlig støtte

En betragtelig del af de unge, der ikke kommer i uddannelse eller job har svære udfordringer eller komplekse problemstillinger. De modtager i større eller mindre omfang støtte fra en eller flere offentlige instanser. Udfordringerne spænder vidt: Det kan være tilflyttere eller sent ankomne unge med behov for dansk-sproglig læring og faglig undervisning. Det kan være unge med sprog- eller indlæringsvanskeligheder. Det kan også være unge kriminelle eller hjemløse. Endelig kan det være unge i efterværn eller unge, der for eksempel har en kombination af psykiske og fysiske funktionsnedsættelser.

Kommunen møder disse unge i grundskolen og specialskoler eller i kontakten med de børnesociale- og specialiserede områder. Med den rette støtte kan nogle på sigt opnå beskæftigelse. Det er blandt andet børn og unge med dysleksi og forskellige udfordringer indenfor autismeområdet. Det er også udsatte og anbragte børn og unge. Hertil kommer unge, der får bevilget efterværn med en forventning om, at de på sigt kan klare en selvstændig tilværelse.

På det voksen- og boligsociale områder møder kommunen også unge med forskellig grad af autisme, psykiske funktionsnedsættelser, udviklingshæmmede, unge med svære sociale problemer, hjerneskade, høre- eller synsnedsættelser. En del af disse unge modtager bostøtte i eget hjem. De kan også modtage støtte som følge af et handicap eller deres særlige behov. Udover de nævnte kan det være opmærksomhedsforstyrrelse (for eksempel ADHD), intellektuel/kognitiv forstyrrelse eller for eksempel angstproblematikker.

Endelig møder kommunen også hjemløse unge/sofasurfere, der har mistet eller er i risiko for at miste kontakten til uddannelse eller arbejde. Nogle hjemløse unge vil i perioder opholde sig hos familie og venner. For andre unge vil ophør i uddannelsesforløb automatisk medføre, at de mister retten til en bolig. Andre hjemløse bor på forsorghjem og har større eller mindre tilknytning til Albertslund.

Disse unge har i udgangspunktet svære vilkår, men mange har også talenter og ressourcer, som med den rette støtte kan kvalificere dem til uddannelse eller arbejde. Hver af grupperne er ikke store, men fælles for mange af disse unge er, at der skal arbejdes systematisk med deres udvikling. Det er nødvendigt for at opnå de ofte meget langsigtede mål om at komme i uddannelse eller job. Desuden møder den enkelte fagprofessionelle ikke nødvendigvis mange unge med de samme udfordringer. Det stiller høje krav til at kunne tilpasse de uddannelses- og beskæftigelsesfremmende tilbud til hver enkelt ungs individuelle behov for anden støtte. Derfor vil vi anvende faste koncepter for systematiske og intensive samtaler med hver enkelt ung. Desuden vil vi i de pædagogiske og socialpsykologiske indsatser integrere uddannelses- og jobperspektivet i udredninger og handleplaner. Endelig vil vi udvikle strukturerede og smidige arbejdsgange mellem skoler, vejledning, Jobcenter og de sociale myndigheder.

For at kunne matche de rette tilbud til de meget forskellige udfordringer vil vi samtænke og koordinere fagligheder på tværs. Det kræver at vi tænker på tværs af love, der sætter rammerne for, hvordan kommunen kan og skal understøtte og følge unge i overgange og ved overleveringer mellem forskellige kommunale instanser. På hver deres lovgrundlag støtter de kommunale instanser unges trivsel og udvikling uanset hvilke sociale eller psykiske udfordringer og/eller fysiske funktionsnedsættelser, de måtte have.

Det centrale mål for indsætterne er:

- erhvervs- og uddannelsesperspektivet skal indgå i alle udredninger og handleplaner.

Tværfagligt og sammenhængende fundament for kommunens uddannelses- og jobindsatser til unge uden uddannelse

Albertslund Kommune har ansvaret for, at alle unge får mulighed for at komme i uddannelse eller job og vil opbygge et stærkt fundament, der systematisk kan understøtte at alle unge bliver parate til at kunne forsørge sig selv.

Det er derfor et centralt mål, at der oprettes en ny enhed med ansvaret for en sammenhængende og tværgående kommunal ungeindsats.

Albertslund Kommune vil således sætte unge i centrum for en ny organisering, der målrettet understøtter børn og unge i deres valg af uddannelse eller arbejde. Enhedens målgrupper er unge fra udskoling til 30 år, der ikke har en ungdomsuddannelse. Det er også de familier, virksomheder og uddannelser, der samarbejder med kommunen om uddannelse og job. Enheden skal danne en sammenhængende struktur, der har et samlet kendskab til og overblik over tilbud på tværs af beskæftigelses-, uddannelses- og det sociale område.

Udgangspunktet for den ny organisering er visionen i *Stærke valg - unges veje i uddannelse og job 2018-2025*. Dernæst er det kommunens ansvar for at implementere nye lovgivninger om *Den forberedende Grunduddannelse (FGU)* og *Kommunal indsats for unge under 25 år*. Den nye enhed skal omfatte både eksisterende og nye ansvarsområder og funktioner, der følger med den nye lovgivning.

Kommunen skal samtidigt beslutte, hvordan den uafhængige ungdomsuddannelsesvejledning skal overgå til kommunen. Det er i dag UU-Vestegnen, der har den opgave.

Den nye organisering skal også omfatte den ungeindsats, der ifølge *Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats*, skal gives til alle unge op til 30 år, som ikke har en ungdomsuddannelse.

I den sammenhæng vil vi blandt andet have fokus på, at:

- etablere en ny organisering af kommunens uddannelses- og jobindsatser til unge uden uddannelse, herunder én indgang for unge, der fysisk, elektronisk eller telefonisk søger viden, vejledning og kontakt til de instanser, der kan hjælpe dem i uddannelse eller job
- udvikle og implementere en uddannelsesplan, der følger hver enkelt ung og skaber sammenhæng i overgange på tværs af alder, uddannelser og lovgivninger
- udvikle og implementere et koncept for målgruppevurdering af unges mest realistiske vej til uddannelse eller varig tilknytning til arbejdsmarkedet

- koordinere og tilrettelægge virksomhedspraktik – særligt for unge på FGU
- udvikle et nyt koncept for hvordan de unge, der af personlige eller sociale årsager har behov for støtte fra flere instanser, kan tilknyttes én gennemgående kontaktperson
- udvikle, målrette, systematisere og koordinere indsatserne i en sammenhængende struktur og i faste netværk på tværs af uddannelses-, vejlednings-, beskæftigelses- samt sociale og kriminalpræventive områder.

5. BSU/EBU/(ØU/KB) - Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025 (høring)

Åbent - 00.01.10-P20-2-17

Anledning

Albertslund Kommunes Ungestrategi 2015-2017 er udløbet og der er vedtaget ny lovgivning vedrørende Den forberedende grunduddannelse (FGU) og den kommunale indsats for unge under 25 år. På denne baggrund fremlægges en ny strategi for unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025.

Sagsfremstilling

Albertslund Kommunes Ungestrategi 2015-2017 følges op med en ny Strategi for unges veje til uddannelse og job 2018-2025. Indenfor rammerne af henholdsvis Albertslund Kommunes Vision & Strategi og med afsæt i Skole for alle samt ny lovgivning vedrørende FGU og den kommunale indsats overfor unge under 25 år har styregruppen for ungestrategi udarbejdet et udkast til ny strategi med vision, mål, pejlemærker, målgrupper og indsatser, der sætter rammerne for arbejdet med at få flere unge mellem udkolingen og 30 år fra Albertslund i uddannelse eller arbejde.

Strategien skal tillige danne baggrund for det kommende arbejde med at etablere en ny organisering af den kommunale ungeindsats i Albertslund Kommune som en opfølgning på Lov om Kommunal indsats overfor unge under 25 år, der blev vedtaget i juni 2018. I den sammenhæng tager Kommunalbestyrelsen stilling til en ophævelse af UU-Vestegnen og hjemtagelse af medarbejdere til at løfte vejledningsforpligtelsen fra august 2019. Der er behov for en entydig placering af budgetansvaret for den kommunale ungeindsats i Albertslund Kommune og løbende dialog om indsatserne på tværs af de politiske udvalg, særligt Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, Børne- og Skoleudvalget og Social- og Sundhedsudvalget. Fagligt vurderes det, at snitfladen til Jobcentret er stærkere end til skoleområdet, og at unges veje til uddannelse og job med fordel kan knyttes tættere til arbejdsmarkedsområdet og dermed Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget. Endelig tager Kommunalbestyrelsen ved årsskiftet beslutning om organisering og budget for den kommunale ungeindsats.

Med afsæt i strategi og forslag til organisering af den kommunale ungeindsats vil der blive lavet en handleplan for enhedernes indsatser.

I udviklingen af strategien har styregruppen (der repræsenterer skole-, beskæftigelses- og det sociale område samt UU-Vestegnen) blandt andet inddraget medarbejdere og ledere fra skoler, klubber, Jobcentrets Ungeenheden, Familieafsnittet, Familiehuset, PPR, Den Kriminalpræventive Enhed, Albertslund Ungecenter og Ungdommens Uddannelsesvejledning (UUV). Desuden er udvalgsmedlemmerne fra Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget samt Børne- og Skoleudvalget orienteret om arbejdet ved et fælles temamøde i april 2018.

Supplerende Sagsfremstilling

Direktørområdet Børn, Sundhed & Velfærd, 5. september 2018

På baggrund af indkomne bemærkninger fra Børne- og Skoleudvalget samt Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget er der foretaget ændringer i 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025'.

Indledningen er ændret til

'Uddannelse eller en fast tilknytning til arbejdsmarkedet er en væsentlig faktor for en god og stabil start på voksenlivet. Mulighederne for og kompetencerne til at træffe stærke valg, der fører til uddannelse og job, er en væsentlig del af det fundament, der er grundlaget for at være borger i Albertslund. Det giver desuden lyst til at engagere sig i foreninger, kulturlivet og det lokale demokrati. Albertslund Kommune samarbejder med byens gymnasium, erhvervs- og ungdomsuddannelser og skal tillige ankerpunkt for en ny FGU-institution på Vestegnen. Fællesskaber om uddannelse bidrager ligesom fællesskaberne om Ungdomsklubben eller fx Forbrændingen til, at byens unge aktivt og ansvarligt kan udfolde og udvikle sit potentiale. Strategien sætter derfor også en ambitiøs ramme om en væsentlig del af ungdomslivet i Albertslund.'

Øvrige ændringer

- Nyt mål for uddannelsesparate
- Delt mål i lokale og nationale mål
- Tilføjet handleplaner og dokumentation for opfølgning
- Tilføjet centrale midler til at opnå målene
- Tilføjet grundskole- og specialvejledning
- Tydeliggjort motiverende og opfølgende indsatser, der holder unge i gang – i overgange og ved ledighed/aktivering
- Tilføjet tilbud om gruppe- og individuelle vejledningssamtaler til alle elever i udkolingen samt tilbud til forældre om vejledning
- Tilføjet tilbud om kontaktperson og tildeling af mentorstøtte til sårbare unge
- Tilføjet virksomhedspraktik og evt. støtte ved aktivering af unge
- Sproglig tilpasning – lavere abstraktionsniveau.

Der er desuden vedlagt et nyt dokument 'Procesplan strategi for unges uddannelse og job samt organisering af den kommunale ungeindsats'.

Børne- og Skoleudvalget og Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget vil på et fælles temamøde i november få præsenteret de indkomne høringsvar.

Kommunikation

Strategi for unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025 sendes i høring i perioden fra den 27. august 2018 til den 24. september 2018.

Høringsparterne er:

- Forældrebestyrelser i dagtilbud
- Skolebestyrelser
- Klubbestyrelser
- MED-udvalg på skoler og i klubber
- Albertslund Lærerkreds
- BUPL
- MEDudvalg/personalemøde med MED-status i
 - PPR
 - Det specialiserede voksenområde
 - Familieafsnittet
 - Familiehuset
 - Jobcenteret
 - Den Kriminalpræventive enhed
- UU-Vestegnen
- Integrationsrådet
- Handicaprådet
- Udsatterådet

Da sagen i august blev udsat på fagudvalgsmøderne foreslås ny høringsperiode fra den 24. september 2018 til den 19. oktober 2018.

Indstilling

Direktøren for Børn, Sundhed & Velfærd indstiller,

1. at Strategi for unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025 godkendes som grundlag for høring og
2. at Strategi for unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025 sendes i høring i perioden fra den 27. august 2018 til den 24. september 2018.

Direktøren for Børn, Sundhed & Velfærd indstiller på baggrund af den supplerende sagsfremstilling, 5. september 2018

1. at 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025' godkendes som grundlag for høring,
2. at 'Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025' sendes i høring i perioden fra den 24. september 2018 til den 19. oktober 2018 og
3. at udviklingen følges i en årlig status.

Historik

Børne- og Skoleudvalget, 22. august 2018, pkt. 2:

Udsatte sagen med henblik på indarbejdelse af indkomne bemærkninger inkl. Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalgets bemærkninger i strategien, inden sagen sendes i høring. Der vedlægges procesplan incl. strategi og organisering til den videre behandling. Sagen behandles igen på udvalgsrådet i september og der ønskes en temadrøftelse på oktobermødet.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, 27. august 2018, pkt. 4:

Udsatte sagen.
Danni Olsen (O) deltog ikke i mødet.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, 17. september 2018, pkt. 3:

Tiltrådte at sende sagen i høring.

Beslutning

Tiltrådte at sende sagen i høring.

Bilag

- Strategi, fra august mødet
- Udsatterådets udtalelse
- Udsatterådets udtalelse
- Procesplan - den kommunale ungeindsats
- Stærke valg - unges veje i uddannelse og job i Albertslund 2018-2025

Udspil om handicap og job

Regeringen har annonceret et udspil, der skal sikre at flere med handicap kommer i job. Regeringen ønsker at 13.000 borgere med et større handicap skal ind på arbejdsmarkedet inden 2025, og har afsat 120 mio. kroner til at finansiere udspillet. Link til udspil, [klik her](#).

DH har længe arbejdet for en målrettet politisk indsats for, at flere med handicap kan blive en del af arbejdsmarkedet. Det er derfor positivt, at der nu bliver taget fat på emnet.

Udspillet skal vedtages i satspuljeforhandlingerne, som starter op i starten af oktober. Vedtagelse afhænger derfor af, at de øvrige partier i satspuljekredsen, hvilket drejer sig om alle partier undtagen Enhedslisten, bakker op.

Udspillet er delt op i fire hovedelementer, som beskrives nedenfor.

1. Mindre bureaukrati og smidigere overgange

Regeringen ønsker at:

- Fjerne aldersgrænsen for tildeling af hjælpemidler til brug i arbejdssammenhæng, således og borgere også efter pensionsalderen kan få hjælpemidler til arbejde, hvis de ønsker at være på arbejdsmarkedet
- Give dimittender med handicap mulighed for at beholde deres hjælpemidler i tre måneder efter endt uddannelse, således at de har hjælpemidler til jobsøgning. I dag kan man ikke have hjælpemidler mellem uddannelse og job.
- Give bedre mulighed for at borgere kan have hjælpemidler mellem jobs

DH finder alle tre elementer meget positive og har selv argumenteret for, at det er dumme benspænd, der gør det sværere for mennesker med handicap at finde beskæftigelse.

2. Målrettet indsats for at få flere med handicap i job

Regeringen ønsker at:

- Skabe et kompetencekort, der skal tydeliggøre for virksomheder hvilke kompetencer og kompensationsbehov en person med handicap har, samt hvilke støttemuligheder der findes. Regeringen foreslår, at der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af DH, KL, LO og DA, som skal se på muligheden for at udvikle et kompetencekort.
- Etablere en årlig job-uge, hvor der er fokus på handicap og job. Regeringen lægger op til, at ugen gennemføres de næste tre år.
- Afsætte midler til en pulje, som kommunerne kan søge til at etablere partnerskaber mellem kommuner, virksomheder og andre centrale aktører omkring jobs til mennesker med handicap.

- Styrket fokus på handicapområdet i jobcentrene gennem kompetenceudvikling og opkvalificering af nøglepersoner med henblik på at gøre handicap til et opmærksomhedspunkt blandt alle jobcentermedarbejdere.
- Pilotafprøvning af mestrings- og støtteforløb over for borgere med kognitive handicap

DH finder alle forslagene meget positive. I forhold til kompetencekortet mener DH, at fokus bør være på at få skabt en løsning, der giver både borger og arbejdsgiver vished om, at der er styr på kompensationen i tilfælde af en ansættelse. Derfor er kompensationsbevis reelt et bedre ord for løsningen, som i øvrigt er en god idé, som store dele af handicapbevægelsen har foreslået.

DH finder idéen om en årlig job-uge med et nationalt fokus på handicap og beskæftigelse meget positivt, og som en måde at bevare et vedvarende fokus, ligesom at det er fornuftigt at give kommunerne mulighed for at etablere kommunale samarbejder omkring beskæftigelsesindsatsen over for mennesker med handicap. Det er netop en af DHs anbefalinger til lokalafdelingerne her: [Klik her](#). I den forbindelse er det også positivt, at regeringen vil tage tiltag mhp. at sikre, at handicapområdet er bedre forankret i jobcentrene.

Slutteligt er DH positive over for udvikling og afprøvning af en indsatsmodel, der baserer sig på mestringsforløb. DH og en række medlemsorganisationer har selv høstet gode erfaringer med mestringsforløb i forbindelse med projektet Mening og Mestring.

3. Bedre uddannelsesmuligheder kan bane vej til job

Regeringen ønsker at:

- Skabe bedre muligheder for, at personer med handicap kan gennemføre en erhvervsuddannelse. En arbejdsgruppe ser i øjeblikket på muligheden for at tage blandt andet praktikken på nedsat tid. Dette skal danne grundlag for en drøftelse med Folketingets partier i efteråret 2018.
- Etablere yderligere 11 Autisme Spektrum Forstyrrelser-klasser i de gymnasiale uddannelser

DH mener, at begge forslag er ganske positive. DH har været særligt aktive omkring muligheden for at flere med handicap kan gennemføre en erhvervsuddannelse på nedsat tid og vil følge det forløb tæt.

4. Mere viden om handicap og færre fordomme

Regeringen ønsker at:

- Udarbejde en udredning af kommunernes aktuelle praksis på handicapområdet samt organiseringen i jobcentrene på handicapområdet. Det skal give bedre mulighed for at følge og assistere jobcentrene i forhold til at forbedre indsatsen over for personer med handicap.

- Undersøge muligheden for at udvikle et bedre datagrundlag for beskæftigelsesindsatsen på handicapområdet. Det vil indebære at undersøge, hvordan en model for registrering af handicap i beskæftigelsesregi kan se ud.
- Etablere en platform, som skal give en samlet adgang til viden om handicap og beskæftigelse. Platformen skal samle viden om hvilke muligheder der er i lovgivningen, hvad der virker overfor forskellige målgrupper og skal kunne bruges af både borgere, virksomheder og kommuner.

DH finder det positivt at regeringen ønsker at kortlægge den kommunale praksis på handicapområdet. Det vil skabe et bedre overblik over den egentlige prioritering af handicapområdet og gøre det nemmere at fremhæve hvilke kommuner, der gør en god indsats.

Ligeledes hilser DH det velkomment, at man vil undersøge, om man kan skabe et bedre datagrundlag på beskæftigelsesområdet ved at se på muligheden for en egentlig registrering af handicap i beskæftigelsesregi. DH forventer at være centralt placeret i en sådan proces.

Slutteligt ser DH positivt på en vidensplatform og vil følge udmøntningen af det forslag tæt. DH og medlemsorganisationerne har blandt andet udviklet en Guide om Handicap og Job, som kunne indgå i sådan en platform.

Fremadrettet

DH vurderer, at udspillet er et rigtig godt afsæt, for at få flere med handicap i arbejde og opfordrer folketingets partier til, at de vedtager forslaget.

Fremadrettet mener DH samtidig, at der bør arbejdes videre med at sikre at fleksjobledigheden bliver meget lavere. Den er fortsat på nationalt niveau omtrent 17 procent. DH anbefaler eksempelvis, at fleksjobledige bliver tilknyttet en personlig fleksjobformidler.

Ligeledes er det vigtigt, at fastholde et fokus på uddannelse til mennesker med handicap. Uddannelse er en forudsætning for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet, og det går desværre den forkerte vej for mennesker med handicap.

Samtidig er det vigtigt, at man fortsat holder fokus på de borgere, som ikke kan være en del af det ordinære arbejdsmarked. Det skal også være en ambition at skabe jobs gennem ordningen om løntilskud til førtidspensionister.

Vi kan og vil bidrage

Danske Handicaporganisationer (DH) arbejder for, at mennesker med handicap kan leve et liv som alle andre.

Mennesker med handicap skal kunne deltage, bidrage og være en del af fællesskabet.

Det vil vi

Mennesker med handicap ønsker at være en del af samfundet: Være ligeværdige naboer, kolleger og kærester. Det bliver muligt, når samfundet inkluderer og sikrer rettigheder for mennesker med handicap.

Mennesker med handicap ønsker et aktivt og selvstændigt liv: Besøge venner, tage toget og læse nyheder på mobilen. Det bliver muligt, når samfundet er tilgængeligt og indrettet for alle.

En blind kan sagtens skrive emails. Et menneske med ADHD kan sagtens strukturere sin hverdag. Det bliver muligt med den rigtige støtte.

Sådan arbejder vi

Kend DH som et markant talerør for handicaporganisationerne. Vi repræsenterer mennesker med alle typer handicap. Synlige og usynlige – fra hjerneskade og gigts til udviklingshæmning og sindslidelse.

Kend DH som internationalt orienteret. Vi udbreder handicapkonventionen og er aktive i dansk udviklingssamarbejde. Vi arbejder for FN's verdensmål, så ingen lades i stikken.

Kend DH som en konstruktiv samarbejdspartner. Nationalt og lokalt søger vi den gode politiske dialog. Vi bidrager med viden om handicap og nye løsningsforslag.

Vi vil engagere

DH arbejder for, at hele samfundet engagerer sig i at indrette fællesskabet for alle. Lad os gøre ligeværdighed for mennesker med handicap til en central værdi.

Sådan kan mennesker med handicap deltage, bidrage og leve et liv som alle andre.

Spørgsmål fra Handicaprådsmøde den 29. november 2018												
Spørgsmål fra Handicaprådsmøde den 6. september 2018												
	Poul Hansen ville gerne kende baggrunden for, at der, på Herstedøster Sidevej og i Humlehusene, er ansat en sygeplejeuddannet medarbejder til at udforme retningslinjer. Patricia Walmar Gale undersøger det til mødet den 29. november.	Besvarelsen er vedlagt som bilag til mødet den 29. november 2018										
	Alice Hasselgren ønskede oplyst, om det er korrekt, at der er 6 mdrs. ventetid på sagsbehandling af kørestole. Lissi Petersen har modtaget følgende fra Hjælpe-middela-fdelingen, der også er med i referatet fra mødet den 6. september 2018.	<table><tr><td><i>Kropsbårne hjælpemidler</i></td><td><i>4 uger</i></td></tr><tr><td><i>Handicapbiler, el-scootere, trehjulede cykler og større boligændringer</i></td><td><i>24 uger</i></td></tr><tr><td><i>Andre tekniske hjælpemidler og mindre boligændringer</i></td><td><i>6 uger</i></td></tr><tr><td><i>Børnesager, APV-hjælpe-midler og siddestillingsproblematikker</i></td><td><i>4 uger</i></td></tr><tr><td><i>Akutte sager som f.eks. tryksår, alvorlige fald</i></td><td><i>Straks og senest indenfor 48 timer</i></td></tr></table> <p>Fristerne findes også på: https://albertslund.dk/media/1710651/sagsbehandlingsfrister-bsv-til-offentliggoerelseaug2016.pdf</p>	<i>Kropsbårne hjælpemidler</i>	<i>4 uger</i>	<i>Handicapbiler, el-scootere, trehjulede cykler og større boligændringer</i>	<i>24 uger</i>	<i>Andre tekniske hjælpemidler og mindre boligændringer</i>	<i>6 uger</i>	<i>Børnesager, APV-hjælpe-midler og siddestillingsproblematikker</i>	<i>4 uger</i>	<i>Akutte sager som f.eks. tryksår, alvorlige fald</i>	<i>Straks og senest indenfor 48 timer</i>
<i>Kropsbårne hjælpemidler</i>	<i>4 uger</i>											
<i>Handicapbiler, el-scootere, trehjulede cykler og større boligændringer</i>	<i>24 uger</i>											
<i>Andre tekniske hjælpemidler og mindre boligændringer</i>	<i>6 uger</i>											
<i>Børnesager, APV-hjælpe-midler og siddestillingsproblematikker</i>	<i>4 uger</i>											
<i>Akutte sager som f.eks. tryksår, alvorlige fald</i>	<i>Straks og senest indenfor 48 timer</i>											
Spørgsmål fra Handicaprådsmøde den 24. maj 2018												
1	Ledighed blandt fleksjobbere i Albertslund Kommune	En optælling fra august måned viser følgende: 308 personer er ansat i et fleksjob 73 personer er ledige. Ledighedsprocenter for august måned er 19,2%. Se også referat fra 6. september 2018.										
2	Gate 21 – adgang/toiletter	Der er ved en fejl blevet opsat en for stor radiator i handicaptolletet, hvilket betyder, at venderadius på toiletet bliver for lille. Radiatoren er derfor blevet fjernet, og der arbejdes på at finde en mindre og et andet sted at placere en varmekilde. Når mellembbygningen er færdig, vil der være niveaufri passage udefra og ind i festsalen, via elevator til kælderen og den vej igennem til auditoriet. Se også referatet fra 6. september 2018										
3	Handicapparkering	Forvaltningen er i gang med at planlægge en registrering af handicapparkeringspladser på offentlige områder i kommunen. Herved fås et overblik over, hvordan kommunen er forsynet med										

		handicapparkeringspladser samt om de er etableret hensigtsmæssigt. Se også referatet fra 6. september 2018
Spørgsmål fra Handicaprådsmøde den 14. marts 2018		
1		

Modtager(e): Handicaprådet

Poul Hansen ville gerne kende baggrunden for, at der på Herstedøster Sidevej og i Humlehusene er ansat en sygeplejeuddannet medarbejder til at udforme retningslinjer.

Dato: 2. november 2018

Sags nr.:

Sagsbehandler: PWG

Risikobaseret tilsyn

Styrelsen for Patientsikkerhed overgik fra 1. januar 2017 fra frekvensbaserede tilsyn med behandlingssteder til at arbejde risikobaseret med tilsyn. Samtidig – og som noget nyt – blev også sociale botilbud omfattet af styrelsens tilsyns- og registreringsordning. Sociale tilbud, som bosteder og opholdstilbud, hvor der udføres behandling. Håndtering af beboernes medicin defineres som behandling, uanset om personalet ikke har en sundhedsfaglig uddannelse, men for eksempel er socialpædagoger.

Formålet med tilsynsbesøget er at vurdere patientsikkerheden samt sikre læring hos personalet. Et tilsynsbesøg indeholder elementer af observation, interview samt gennemgang af skriftligt materiale.

På baggrund af tilsynsbesøget udarbejder Styrelsen for Patientsikkerhed en tilsynsrapport, der sendes i høring. I tilsynsrapporten placeres botilbuddet i én ud af fire kategorier:

1. Ingen forhold af betydning for patientsikkerheden
2. Få forhold af mindre betydning for patientsikkerheden
3. Problemer med betydning for patientsikkerheden eller få forhold af større betydning for patientsikkerheden
4. Kritiske problemer med betydning for patientsikkerheden

HØS (Boligerne Herstedøster Sidevej)

Styrelsen for Patientsikkerhed aflagde den 7. september 2017 HØS et tilsynsbesøg. HØS var udvalgt på baggrund af en stikprøve og blev placeret i kategori 2: Få forhold af mindre betydning for patientsikkerheden.

Grundet de nye krav fra Styrelsen for Patientsikkerhed har det været nødvendigt at få udarbejdet og beskrevet nye procedurer og retningslinjer for alt, der vedrører sygeplejefaglige opgaver, herunder håndtering af medicin, kontakt til læge, livforlængelse behandling m.m. Derudover har det været påkrævet at få alle sager på FMK-plattformen (Fælles Medicinkort, som Sundhedsdatastyrelsen står bag).

Da hverken personalet eller ledelse på HØS har en sygeplejefaglig uddannelse, har Albertslund Kommune ydet en ekstra bevilling til at ansætte en sygeplejerske i en tidsbegrænset periode til at udføre opgaven og lære fra sig.

BØRN, SUNDHED & VELFÆRD

**Social & Familie
Strategi & Udvikling**

Albertslund Kommune
Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund

socialogfamilie@albertslund.dk
T 43 68 68 68

Emne: VS: Invitation: Pårørendedagen 2019
Vedhæftede filer: Pårørendedagen 2019 - invitation.pdf

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra:

Sendt: 29. september 2018 09:22

Til:

Emne: Invitation: Pårørendedagen 2019

PÅRØRENDEDAGEN 2019

Vedhæftet fremsender vi en invitation til at deltage i Pårørendedagen 2019, som afholdes af Pårørende i Danmark i samarbejde med Ballerup Kommune. Dagens tema er Den gode aflastning. Deltagelse er gratis, men kræver tilmelding.

Dagen er målrettet politikere og ledende medarbejdere inden for sundhed, handicap og psykiatri, ældreområdet og socialområdet. Derfor beder vi om, at invitationen videresendes til alle de relevante personer i kommunen.

Med venlig hilsen
Marie Lenstrup
Formand, Pårørende i Danmark

PÅRØRENDEDAGEN

4/2 • 2019

Tapeten i Ballerup

TEMA: DEN GODE AFLASTNING Sæt kryds i kalenderen - meld dig til i dag!

Til Pårørendedagen 2019 sætter vi fokus på aflastning, så pårørende med god samvittighed kan få en pause fra de daglige omsorgsopgaver.

Undersøgelser viser, at pårørende, der hjælper deres nærtstående i mange timer hver dag og/eller i rigtig mange år i træk, er i høj risiko for at brænde ud. Gode, trygge aflastningstilbud er derfor helt centrale for pårørendes helbred og trivsel. Desværre er mange pårørende uvidende om de forskellige aflastningsmuligheder, og andre er kritiske overfor den aflastning, de får tilbudt af kommunen. Det må kunne gøres bedre, men hvordan?

Med inspiration fra indland og udland, fra politikere og praktikere og pårørende stiller vi på Pårørendedagen 2019 skarpt på, hvad der kendetegner den gode aflastningsløsning.

Det endelige
program
udsendes
i december

Deltagelse er gratis,
men kræver tilmelding
til info@paaroer.dk

Har du
spørgsmål,
så kontakt
marie@paaroer.dk

Pårørendedagen 4/2 • 2019 er arrangeret
af Pårørende i Danmark
i samarbejde med Ballerup Kommune.

**BALLERUP
KOMMUNE**

**PÅRØRENDE
I DANMARK**

Albertslund afdeling

v/formand Bjarke Juul, Topperne 22, lejlh 2, 2620 Albertslund
Mail: bjarke.anne@youmail.dk
www: handicap.dk/lokalafdelinger/kort/hovedstaden/albertslund

Pædagogernes Pension
Administrerende direktør
Sune Schackenfældt
sas@pbu.dk

ZESO Architects
Att: Malene Holmsgård
mhg@zesodk.dk

KUBEN Management
info@kubenman.dk

Formanden for Miljø- & Byudvalget
Leif Pedersen
Leif.pedersen@albertslund.dk

Sekretær for Handicaprådet
Lissi Petersen
Lissi.petersen@albertslund.dk

Albertslund, 20. september 2018

Tilgængeligheden af Rådhus-Have på Albogrunnen

Kommentarer fra Danske Handicaporganisationer i Albertslund

Det er godt, at der kommer flere elevatorbetjente etageboliger i Albertslund. Det øger boliguddet for mennesker med handicap. Men der er flere tilgængelighedsmæssige udfordringer i forslaget til bebyggelsen Rådhus-Have på den tidligere Albogrund:

Rampen imellem gården og stien langs Rådhusøen angives at have en hældning på 4% [1, s. 10], hvilket overholder bygningsreglementets krav om en hældning på højst 5%. Til gengæld mangler der et vandret repos for hver 0,60 m stigning, hvilket er et krav i bygningsreglementet [2, § 56.4]. Der skal være tre vandrette reposer, for at udligne niveauforskellen på 1,23 m imellem gården og stien langs Rådhusøen.

Handicapparkeringspladser er der kun planlagt to af ud af 90 parkeringspladser, én der er mærket "HP", og én der er mærket "HC-bus" [1, s. 8]. Når der er tale om et parkeringsanlæg på 76-100 pladser, så anbefaler SBI anlæggelsen af to handicappladser til almindelige biler (3,5 × 5,0 m) plus tre handicappladser til kassebiler (4,5 × 8,0 m) [3]. Det vil også være fornuftigt at lade p-kælderens have en højde der svarede til at sådanne kassebiler kunne få adgang.

Adgangsforhold – adgangsvej, ud til busstoppesteder på Nordmarks Alle ligesom selve busstoppestedet må gerne kunne tilgodeses hensynet til kørestolsbrugere.

Værelserne i lejlighederne er desværre så små, at de fleste ikke er særligt brugbare for

kørestolsbrugere. Der er fx ikke plads til, at man med kørestol kan køre om på den anden side af en dobbeltseng [1, s. 10-27].

Badeværelserne ser umiddelbart kørestolsbrugbare ud. De er små, men til gengæld er der halvåbne brusekabiner, hvilket giver forbedret manøvreplads [1, s. 10-27]. Vi vil dog foreslå, at der installeres en skydedør i stedet for en hængslet dør ud til badeværelset, og at en brusekabine helt undgås og i stedet erstattes af et badeforhæng. Disse tiltag vil give så stor en fleksibilitet og manøvreplads i badeværelset som muligt.

Køkkenernes åbne indretninger, enten som vinkel- eller længekøkkener [1, s. 10-27], er egnede for kørestolsbrugere, fordi disse indretninger giver god manøvreplads, men selve køkkenelementerne bliver jo desværre ikke kørestolsbrugbare.

Samlet set svarer tilgængeligheden af Rådhus-Have nok til det gennemsnitlige niveau for nybyggeri, men det skal selvfølgelig bringes til at overholde bygningsreglementet (BR18), hvad angår reposer på gårdrampen. Vi kunne dog godt have ønsket os, at Pædagogernes Pension og ZESO Architects havde påtaget sig et større socialt ansvar og havde gjort Rådhus-Have mere tilgængeligt, end det fremstår i den nuværende beskrivelse. En øget tilgængeliggørelse af byggeriet ville ikke koste mere, men ville tvært imod sikre en bredere potentiel lejergruppe, hvilket må være en økonomisk fordel for Pædagogernes Pension og de øvrige parter i projektet.

Det er vigtigt, at der så tidligt som muligt bliver taget skridt til at udføre de beskrevne forbedringer. Vi står naturligvis til rådighed med yderligere oplysninger og afklaringer.

Med venlig hilsen
Jesper R. Hansen
Bjarke Juul

Henvisninger

[1] albertslund.dk/media/1715365/albogrunden-raadhus-have.pdf

[2] bygningsreglementet.dk/Tekniske-bestemmelser/02/Krav/55_56

[3] old.sbi.dk/tilgaengelighed/tjeklister/parkeringspladser-for-personer-med-handicap

21. oktober 2018

Kære Handicapråd

Allerførst sendes en anerkendelse til jer for den store indsats I yder som rådgivere i handicappolitiske spørgsmål i de danske kommuner. Det er meget værdifuldt og af stor betydning for de hverdagsliv, der leves, når man fra fødslen eller senere i livet har fået funktionsnedsættelser, der i varierende grad hæmmer aktivitet og deltagelse i hverdagslivet.

Denne henvendelse drejer sig om en borgergruppe, der lever med funktionsnedsættelser, som betyder, at talen **ikke** er et effektivt kommunikationsmiddel. Deres meget væsentlige evne til at kommunikere er nedsat i væsentlig grad. Det kan være som følge af fx Cerebral Parese, Downs syndrom eller udviklingshæmning fra livets start, sygdomme senere i livet som ALS og demens, eller erhvervede skader efter blodprop/blødning i hjernen eller trafikulykke. Egentlig er diagnoser ikke så afgørende. Det helt afgørende er, at disse mennesker får den nødvendige støtte for at sikre, at de kan kommunikere med deres omgivelser på en måde, der passer til deres udtryksbehov og ønsker. Udover kropslige måder som øjenkontakt, gestus og mimik, så kan tegnsprog, billeder, symboler, kommunikationsbøger, talemaskiner, computere og andre teknologier være med til at folde kommunikationen ud, når talen er utilstrækkelig eller slet ikke eksisterer. De anderledes løsninger kaldes også Alternativ og Supplerende Kommunikation (ASK).

ISAAC Danmark* opfordrer jer til, at I i jeres handicapråd sætter særligt fokus på, at borgere med kommunikative udfordringer får den fornødne adgang til alternative og supplerende kommunikationsmuligheder.

Kommunikation er en fundamental menneskelig eksistensbetingelse og en forudsætning for trivsel, udvikling, aktivitet og deltagelse. Det stiller store krav til omgivelsernes holdning, viden og daglige praksis at kunne introducere borgere til alternativ og supplerende kommunikation og støtte op om daglig tilgængelighed og brug. Det er desværre ISAAC Danmarks erfaring, at der er stor grad af tilfældighed og kommunale forskelle i kvaliteten af indsatsen på kommunikationsområdet i Danmark. I mange fagmiljøer som fx på botilbud, dagtilbud og uddannelsestilbud er viden om ASK mangelfuld og primært person/ildsjæls-båren, mens en mere systembåren, implementeret viden i fagmiljøet er begrænset. Også på de mere administrative niveauer, kommunalt, regionalt og ministerielt, mangler der viden. Endvidere er undervisning i ASK ikke vægtet i de forskellige grunduddannelser til specialmiljøet, og fagmiljøer stiller sjældent krav til viden om kommunikation og ASK ved nyansættelser.

Hvis mennesker med komplekse kommunikationsbehov skal tilbydes den nødvendige undervisning og støtte på kommunikationsområdet, er det nødvendigt at have fagpersoner i institutioner, skoler og botilbud, der har den nødvendige viden og de tilstrækkelige færdigheder, og der er brug for at kunne trække på specialiseret viden efter behov.

Et fokus på kommunikation og alternativ og supplerende kommunikation (ASK) til kommunens borgere kan fx indeholde spørgsmål som:

- Er kommunikation og behovet for alternative og supplerende kommunikationsløsninger en naturlig del af de årlige handleplansmøder for kommunens borgere med handicap?
- Hvordan er den uddannelsesmæssige baggrund hos det daglige personale omkring borgere med komplekse kommunikationsbehov - og hvilken forventning er der ledelsesmæssigt/politisk til, at personalet har grundlæggende viden og kompetencer i forhold til borgere med komplekse kommunikationsbehov?
- Er der afsat tid til, at personalet også kan tage vare på de behov, borgerne har for støtte til at udvikle og udfolde sig kommunikativt via alternative og supplerende kommunikationsløsninger?
- Er der på de forskellige alderstrin mulighed for relevant undervisning i og med de alternative og supplerende måder, som er nødvendige, når man ikke kan tale, og hvordan inddrages de pårørende?
- Er der mulighed for at trække på specialviden i forhold til borgere med komplekse kommunikationsbehov, og ved de nære fagpersoner, hvordan det kan ske?
- Hvordan videregives og koordineres viden om kommunikation i familier og fagmiljøer, som borgere med komplekse kommunikationsbehov færdes i? Både igennem skift i hverdagens forskellige miljøer, og gennem livets større overgange mellem børnehave, skole, uddannelse, beskæftigelse, hjem og botilbud?

Det handler om alle aldersgrupper: børn, unge, voksne og ældre, og det handler om at have de rigtige tilbud og indsatser, der har den nødvendige viden, kunnen og tid til at kunne varetage den enkelte borgers behov.

ISAAC Danmark håber, I vil sætte tid af til at kigge nærmere på, hvordan kommunikationsområdet varetages i jeres kommunes forskellige tilbud og indsatser til personer med handicap.

ISAAC står gerne til rådighed, hvis I har yderligere spørgsmål til dette tema.

Vi henviser også til følgende skriftlige information:

- Rapporten *"Mennesker med komplekse kommunikationsbehov – en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området"* – udarbejdet af en bred tværfaglig arbejdsgruppe nedsat af Socialministeriet, tager temperaturen på området og beskriver problematikkerne nærmere.

https://netvaerk.socialstyrelsen.dk/media/Rapport_om_Mennesker_med_komplekse_kommunikati.pdf

- *FN's konvention om rettigheder for personer med handicap* blev sidste år i den danske oversættelse korrigeret for forskellige væsentlige sproglige fejl, og den er nu tydelig omkring nødvendigheden af supplerende og alternative kommunikationsformer
I FN's Handicapkonvention lægges vægt på tilgængelighed i bred forstand, herunder også i forhold til kommunikationsområdet. Retten til ytrings- og meningsfrihed er central, og det indebærer, at vi som samfund accepterer og gør det lettere for personer med handicap at bruge alternativ og supplerende kommunikation efter eget valg. Samtidig forudsættes det, at der sørges for undervisning med de mest passende kommunikationsmåder - at indlæringen af ASK fremmes.

<https://dch.dk/sites/dch.dk/files/media/document/Handicapkonventionen2017.pdf>

med venlig hilsen

isaac Danmark

Birgitte Brandt

Formand

** ISAAC er en international organisation med NGO status under FN. Her arbejdes der på frivillig basis med at fremme udviklingen og kendskabet til alternativ og supplerende kommunikation. På verdensplan har ISAAC medlemmer i 60 lande, og Danmark er et af de lande, der har en national afdeling. ISAAC står for International Society for Augmentative and Alternative Communication. I Danmark omtales AAC som ASK.*

Se endvidere www.isaac.dk

[Se nyhedsbrevet online her](#) Del nyhedsbrevet

Nyt fra DH uge 44

DH sætter fokus på pårørende i job

DH var medarrangør på høringen på Christiansborg om pårørende på arbejdsmarkedet.

DH og ti andre organisationer præsenterede fredag tre bud på, hvordan pårørende bedst fastholdes på arbejdsmarkedet. En KMD analyse viser nemlig, at 22 % af erhvervsaktive danskere også er aktive pårørende. Heraf har 17 % overvejet eller besluttet at forlade arbejdsmarkedet pga. pårørendeopgaven. De tre bud var ret til pårørendedage; bedre mulighed for afløsning i hjemmet; og fleksibel tilrettelæggelse af hjemmehjælp og orlov.

[Læs KMD analysen her](#)

Søg Lokalpuljen senest 7. november

Der kan søges støtte til kurser, temadage, møder med lokalpolitikere og aktiviteter, der skaber synlighed om handicap i befolkningen.

3,4 millioner kroner venter på din ansøgning! Der ydes støtte til aktiviteter, der har til formål at styrke det lokale handicappolitiske arbejde. Alle lokale handicaporganisationer og handicapforeninger kan søge puljen. Bemærk: Lokale DH-afdelinger kan ikke søge puljen.

[Læs mere og søg puljen på DH's hjemmeside](#)

Gode DH-aftryk på de kommunale budgetter

"Skovhjælperprojektet" beskæftiger syv skovhjælpere med udviklingshæmning og er et samarbejde mellem Naturstyrelsen Bornholm og Bornholms Regionskommune.

Næste års kommunale budgetter er vedtaget, og rigtig mange DH-afdelinger har lagt kræfter i at begrænse besparelser på handicapområdet. Hårdt arbejde fra DH Bornholms side har fx været med til at redde "Skovhjælperprojektet" fra at lukke. Projektet er et tilbud til udviklingshæmmede borgere, der hjælper til i de bornholmske skove.

Pris for at sætte fokus på tilgængelighed

De studerende viser deres resultat af en 14-dages workshop "Different Bodies" på dagen for prisoverrækkelsen.

På Kunstakademiets Arkitektskole undervises de studerende i, hvordan de gør byer, parker og bygninger tilgængelige for alle, så alle kan være med. For dette arbejde har skolen modtaget Bevica Fondens Tilgængelighedspris 2018. Prisen blev overrakt ved et arrangement i skolens festsal den 23. oktober. DH sidder med i styregruppen for projektet om universelt design, som KADK og Bevica Fonden startede op i 2016.

[Thorkild Olesen holdt en tale for de arkitektstuderende marts 2017, du kan se talen her](#)

• Læs mere om arrangementet på bevica.dk •

DH i medierne

Avisen.dk har i samarbejde med DH lavet en rundspørge blandt mennesker med handicap, der er ramt af kontanthjælpsloftet. Thorkild Olesen er bekymret over svarene, udtaler han i Avisen.dk.
[Læs Thorkild Olesens kommentarer i Avisen.dk, 29.10.2018](#)

DH's næstformand Sif Holst ser flere gode initiativer i aftalen om fordelingen af satspuljemidler på det sociale område for perioden 2019-2022.
[Læs Sif Holst's kommentarer til aftalen på DH's hjemmeside her](#)

Ligesom forældre har barnets første sygedag, så skal pårørende også have en pårørendedag. Det mener DH og ti andre organisationer.
[Læs omtalen af forslaget i TV2 Nyheder, 26.10.2018](#)

Kort nyt fra sekretariatet

Det sker i DH i november måned:

[Efterårskursus og formandsmøde, Region Hovedstaden og Sjælland kl. 10.00-16.00](#)

[Se alle kalenderbegivenheder her](#)

Referat fra DH's repræsentantskabsmøde:

[Læs referat fra repræsentantskabsmøde her](#)

FU referater:

[Læs FU referat fra august her](#)

SUPPORT til lokalsider:

Har du brug for hjælp til lokalsiden, så kontakt: Inga Bredgaard (DH Esbjerg) - Mail: inbr@youmail.dk, Telefon: 5085 4263 eller Karen Grove - Mail: kkgs@handicap.dk, Telefon 4140 7159.
[Læs vejledningen, til hvordan du redigerer lokalsiden her](#)

Følg DH på [Facebook](#), [Instagram](#) og [Twitter](#)

[Tilmeld dig Nyt fra DH her](#)

[Læs tidligere udgaver af Nyt fra DH her](#)

[Tilmeld dig Internationalt Nyt fra DH her](#)

Du modtager denne e-mail fordi du er tilmeldt vores nyhedsbrev.

Danske Handicaporganisationer (DH) - Blekinge Boulevard 2 - 2630 Taastrup
- www.handicap.dk - Telefon 3675 1777

[Klik her for at framelde dig vores nyhedsbrev](#)

Lissi Petersen

Fra: Lissi Petersen
Sendt: 6. november 2018 11:23
Til: Lissi Petersen
Emne: VS: Nye gårdhuse.

Fra: bjarke
Sendt: 6. november 2018 11:09
Emne: Nye gårdhuse.

Kære formand for boligforeningen VA, Att: Vinnie Hansen
Medlemmer af Albertslund kommunes kommunalbestyrelsen
Sekretær for handicaprådet Lissi Petersen
Medlemmer af DH Albertslund afdeling.

Vedhæftet følger:
Brev om nye gårdhuse
Billedserie fra de nyopførte gårdhuse i syd.
Illustration af BR krav til niveaufri adgang.

Det er medlemmer af DH Albertslund afdeling Jesper Hansen og Bjarke Juul der har udarbejdet det vedhæftede. Årsag hertil, skal findes i Albertslund kommunes handicappolitik "Vision for fysisk tilgængelighed". Endvidere med henvisning til rettigheder for mennesker med handicap nedfældet i FN konventionen. Vi mener det er vor pligt og vor ret, at gøre opmærksom på disse forhold så snart lejlighed byder sig og gerne inden, at nogen planer kommer for langt fremme således, at man har brugt for mange penge på et projekt og undladt, at inddrage disse væsentlige bruger hensyn. Både af hensyn til at få bedre huse, men også at kunne opfylde de hermed anførte brugerkrav – til glæde for alle borgere - er det vort håb at boligforeningen beslutter sig for at det skal være nye huse. Det er også vor helt klare opfattelse, at økonomien ikke kan komme til at spille nogen rolle i forhold til denne beslutning.

DH Albertslund
Formand.

Med venlig hilsen:
Bjarke Juul
Topperne 22-2
2620 Albertslund
4364 5169
Mobil: 5118 2334

Albertslund afdeling

v/formand Bjarke Juul, Topperne 22, lejlh 2, 2620 Albertslund
Mail: bjarke.anne@youmail.dk
www: handicap.dk

Albertslund, 6. november 2018

Til VA att: Vinie Hansen vih@hyldenet.dk
Albertslund kommunes kommunalbestyrelse
Albertslund kommunes Handicapråd.

Nyopførte gårdhuse skal have niveaufri adgang

Under renoveringen af gårdhusene i Syd, er spørgsmålet opstået: Kan det bedre betale sig at rive dem ned og opføre helt nye huse på de eksisterende sokler? Således er der i Ørnens Kvarter 10 opført to helt nye gårdhuse med bl.a. større taghældning.

Derved træder bygningsreglements krav om adgang med kørestol i kraft, fordi der er tale om nybyggeri i stedet for renovering. Som det desværre fremgår af vores kommenterede fotoserie i bilag A, lever de nyopførte gårdhuse ikke op til bygningsreglements tilgængelighedskrav, der gennemgås i bilag B. Både for- og bagdøre har dørtrin, der er væsentligt højere end de 2,5 cm, som regnes for niveaufrit.

Forhåbentlig besluttet det, at der i stedet for renovering opføres helt nye huse på de eksisterende sokler. Og forhåbentlig vil VA, under opsyn af Albertslund Kommune, planlægge og opføre de kommende nye gårdhuse i overensstemmelse med bygningsreglements tilgængelighedskrav. Andet vil være ulovligt!

Vi har tidligere påpeget, at der ved forbedringer af boligområder bør skabes niveaufri adgang til boligerne, så gangbesværede, rollator- og kørestolsbrugere også kan komme ind og ud, hvilket både vil være til fordel for beboerne og deres gæster. Desuden bør de enkelte rum om muligt dimensioneres, så de bliver brugbare for flere.

Selvom det kan synes indlysende, er det ved de hidtidige renoveringer af gårdhuse i Syd og i Vest endnu ikke lykkedes at skabe niveaufri adgang til boligerne. Årsag: Det var ikke nødvendigt at udføre byggesagsbehandling. Heller ikke kommunens politikere eller BO-VEST har ment, at det ville være et nødvendigt brugerhensyn at få med i projektet – og ja, så blev det ikke til noget.

Beboerne fik angiveligt ved de første møder at vide, at såfremt der skulle skabes niveaufri adgang, så ville byggeriet blive alt for dyrt. Vi mener, at de allerede gennemførte renoveringer af rækkehusene i Syd beviser, at dette ikke ville blive tilfældet, hvis blot tilgængeliggørelsen af boligerne bliver tænkt ind fra begyndelsen. Det er en opgave, som med vor tids muligheder kan løses, også uden at give væsentlige stigninger i omkostningerne.

Vi håber således at høre fra Dem, men er naturligvis til rådighed for at kunne besvare de spørgsmål De måtte have i forhold til de ønsker vi hermed har fremsat. Vedhæftet følger også billeder fra de ny prøvehuse ligesom illustration af bygningsreglements anvisninger.

Med venlig hilsen
Jesper Hansen
Bjarke Juul
Bjarke Juul

Albertslund afdeling

v/formand Bjarke Juul, Topperne 22, lejlh 2, 2620 Albertslund

Mail: bjarke.anne@youmail.dk

www: handicap.dk/lokalafdelinger/kort/hovedstaden/albertslund

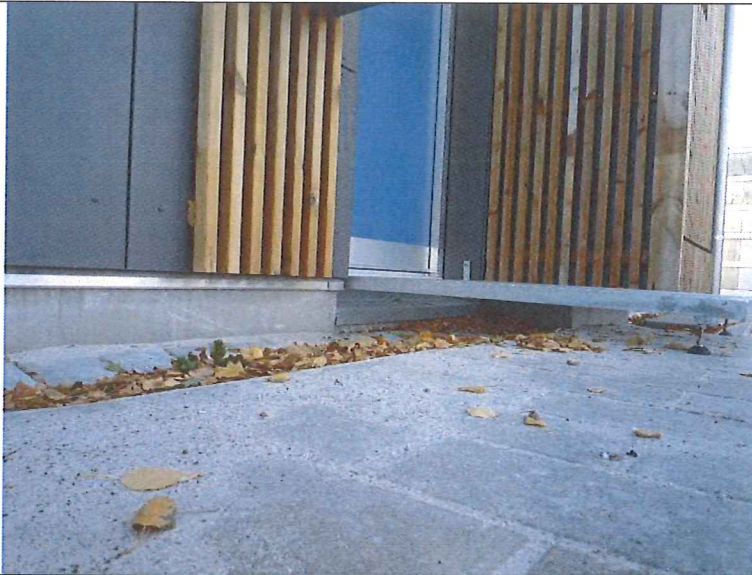
Bilag A: Foto af nyopførte gårdhuse, Ørnens Kvt. 10, Albertslund

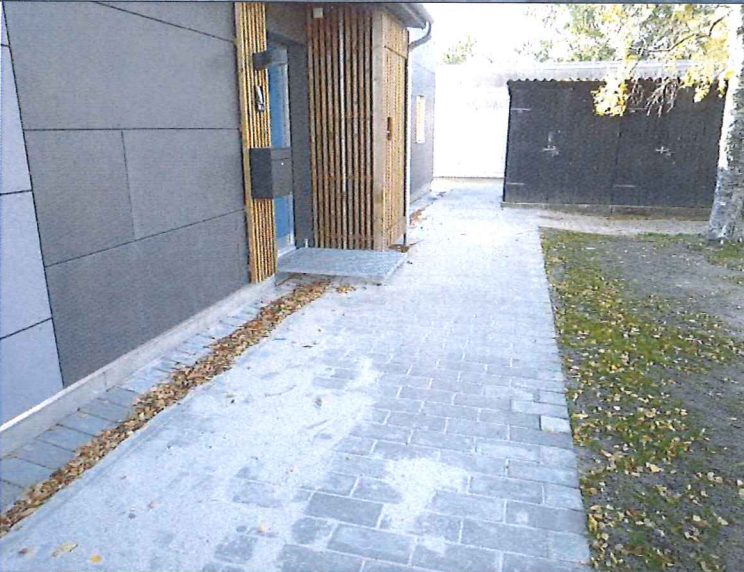
Som det ser ud på billedet, opfylder huset ikke kravene til niveaufri adgang. Åbenbart har det ikke været indtænkt fra starten.

Som det fremgår af billedet, så er alt nyt.

Det er ikke meget mere, flisearealet skulle løftes.

Hele adgangsvejen er også ny med helt ny flisebelægning.

I gårdhaven er også alt nyt. Nyt overdækket fliseareal – men desværre ikke med niveaufri adgang.

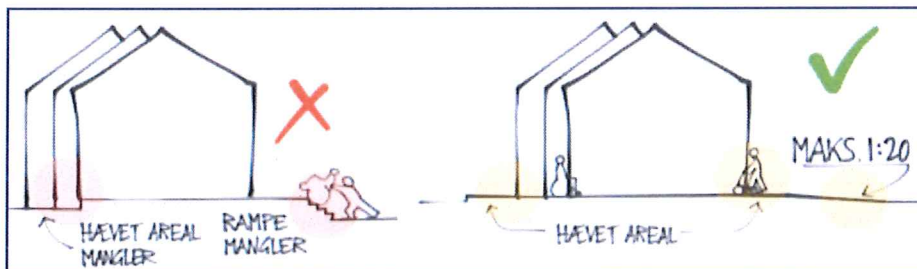

De to nye gårdhuse ser absolut flotte ud. Man lægger også mærke til den noget større taghældning. Ingen tvivl om, at det må være en bedre løsning end det, der hidtil er udført. Men stadig underligt, at der ikke er niveaufri adgang, som det kræves i bygningsreglementet (BR18).

Bilag B: Bygningsreglementets krav om adgang med kørestol

Baseret på SBI-anvisning 261: Tilgængelige sammenbyggede boliger - indledende spørgsmål, 2015, sbi.dk/anvisninger/Pages/261-Tilgaengelige-sammenbyggede-boliger-indledende-spoergsmaal-1.aspx

Er der niveaufri adgang til alle yderdøre?

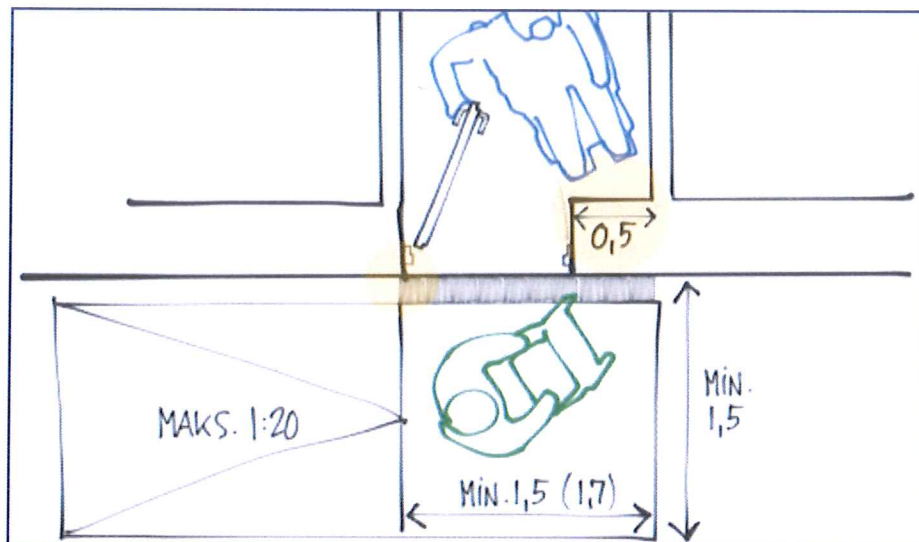

Figur 8. Niveaufri adgang til alle indgangsdøre.

BR-krav: Alle typer yderdøre i adgangsetagen skal være niveaufri. En accepteret løsning er et hævet areal uden for døren på mindst 1,5 × 1,5 meter, og ved udadgående døre mindst 1,5 × 1,7 meter, målt fra hængselsiden. Dørtrin må højst være 25 mm høje. Gangarealer frem til yderdøre må have hældninger op til 1:20 (50 mm pr. meter). Trappelifte og løfteplatforme accepteres ikke.

Kilde: <https://sbi.dk/anvisninger/Pages/261-Tilgaengelige-sammenbyggede-boliger-indledende-spoergsmaal-1.aspx#/2-Boligernes-omgivelser/2-5-Er-der-niveaufri-adgang-til-alle-yderdoere>

Er der tilstrækkelig plads ved døre?

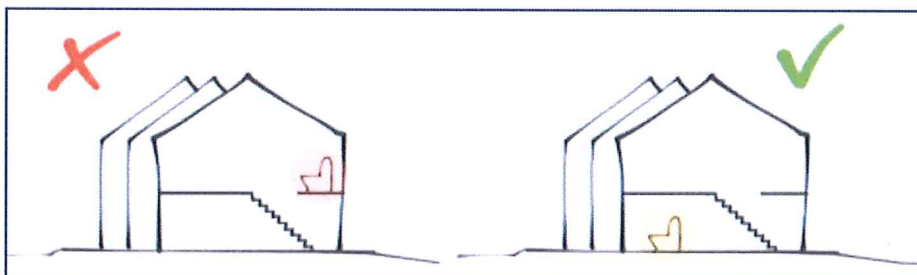

Figur 10. Pladsen uden for en dør skal være 1,5 x 1,5 meter (1,7 meter ved udadgående døre).

BR-krav: Det er et krav, at de hævede arealer uden for en dør er mindst 1,5 x 1,5 meter, og placeret, så man kan åbne døren, siddende i en kørestol. Arealet måles derfor fra dørens hængselside. Ved udadgående døre er der behov for lidt mere plads, og kravet er da 1,7 x 1,5 meter.

Kilde: <https://sbi.dk/anvisninger/Pages/261-Tilgaengelige-sammenbyggede-boliger-indledende-spoergsmaal-1.aspx#/3-Boligens-indretning/3-1-Er-der-tilstraekkelig-plads-ved-doere>

Er der wc-rum på adgangsetage?

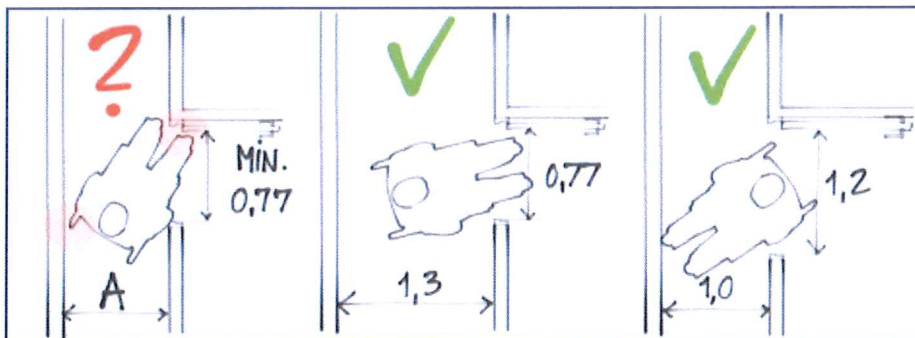

Figur 11. Der er krav om mindst et wc-rum på boligens adgangsetage.

BR-krav: Mindst et wc-rum på boligernes adgangsetage.

Kilde: <https://sbi.dk/anvisninger/Pages/261-Tilgaengelige-sammenbyggede-boliger-indledende-spoergsmaal-1.aspx#/3-Boligens-indretning/3-2-Er-der-wc-rum-paa-adgangsetage>

Er der tilstrækkelige dør- og gangbredder?

Figur 14. Sørg for plads til at komme rundt i gange og gennem døre.

BR-krav: Der skal være adgang til hvert rum gennem en dør med mindst 0,77 meter fri bredde. Vindfang, forstuer, gange og lignende adgangsrum skal desuden indrettes, så de kan passeres uhindret.

Kilde: <https://sbi.dk/anvisninger/Pages/261-Tilgaengelige-sammenbyggede-boliger-indledende-spoergsmaal-1.aspx#/3-Boligens-indretning/3-5-Er-der-tilstraekkelige-doer-og-gangbredder>

PEER-STØTTENS RESULTATER

ERFARINGER FRA PROJEKT PEER-STØTTE I
REGION HOVEDSTADEN

PIXI-UDGAVE

INDLEDNING

Denne pixi-udgave sammenfatter konklusionerne fra rapporten "Peer-støttens Resultater – Erfaringer fra Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden" (2018). Rapporten undersøger og dokumenterer, hvordan peer-støtte, som den udfolder sig inden for partnerskabets to modeller for peer-støtte, kan understøtte personlig recovery og forbedre livsmuligheder blandt borgere, der indtræder i en samarbejdsrelation med en peer-støttemedarbejder.

For at belyse, hvordan peer-støtte understøtter personlig recovery, anvendes CHIME som analytisk ramme. CHIME står for:

- **Forbundethed** (*connectedness*)
- **Håb og optimisme** (*hope and optimism*)
- **Identitet** (*identity*)
- **Mening med tilværelsen** (*meaning in life*)
- **Empowerment**

De fem områder, der fremhæves i CHIME, er ikke en opskrift på recovery men skal forstås som domæner, inden for hvilke recovery er muligt (Leamy et. al 2011¹). Med CHIME som analytisk ramme viser rapporten, hvordan peer-støtte kan skabe positive forandringer inden for disse fem områder, der hver især eller i kombination kan fremme personlig recovery. Rapportens konklusioner peger derved på, at peer-støtte kan skabe konkrete resultater i nuet og formentlig også bidrage til langsigtede virkninger i form af personlig recovery blandt mennesker med psykiske vanskeligheder.

METODE & DATAGRUNDLAG

Hovedrapporten bygger på 11 kvalitative interview med modtagere af peer-støtte. Set i forhold til, at omkring 900 mennesker har modtaget peer-støtte i projektperioden, er dette kun et lille udsnit. Dog er der et stort overlap imellem konklusionerne i denne rapport og i partnerskabets Midtvejsrapport (2017)². Rapportens konklusioner understøttes desuden af meget af den eksisterende litteratur om peer-støtte og recovery³.

DEFINITION AF PEER-STØTTE

"Støtte til forandring mod et bedre liv, som finder sted mellem to eller flere personer, der forbindes af fælles erfaringer i livet – i denne sammenhæng erfaringer med psykiske vanskeligheder."

Kilde: Socialstyrelsen

Rapporten fremstiller et meget positivt billede af peer-støttens resultater, hvilket ikke skyldes et på forhånd defineret fokus på det gode i informanternes fortællinger. Én årsag til, at fortællingerne er så positive, er metodisk og bunder i, hvem det har været muligt at interviewe. Modtagerne af peer-støtte har generelt set været svært tilgængelige, og informanterne i denne undersøgelse er udvalgt på baggrund af peer-støttemedarbejdernes vurdering af hvem, der kunne have lyst til at deltage i et interview, og hvem det var

¹ Leamy, M., Bird, V., Le Boutillier, C., Williams, J., & Slade, M. (2011). Conceptual framework for personal recovery in mental health: systematic review and narrative synthesis. *The British Journal of Psychiatry*. 199(6): 445-452.

² Rapporten viste bl.a., at peer-støtte fremmer gensidig forståelse, tillid, håb, selvværd og empowerment. Link til Midtvejsrapport (2017): peerstoette.dk/wpdm-package/2017-peer-stoette_midtvejsrapport-peer-stoette-region-hovedstaden/.

³ Se eksempelvis Repper & Carter (2011), Korsbek & Petersen (2016).

muligt at komme i kontakt med. Informanterne udgør dermed ikke et repræsentativt udvalg, og de har formodentlig også haft noget på hjerte omkring den samarbejdsrelation, de har haft med peer-støttemedarbejderen. Der er derfor en vis sandsynlighed for, at de beskrevne resultater er et produkt af en peer-to-peer relation, som fungerer godt, og af borgeren opleves som værdiskabende.

Det er ikke altid, at en peer-relation fungerer, og det er ikke altid, at den skaber de ønskede resultater. Men som denne rapport viser, kan peer-støtte, når relationen fungerer, bidrage til store forandringer i borgernes liv, som både kan forbedre livskvalitet og livsmuligheder.

OM 'PROJEKT PEER-STØTTE I REGION HOVEDSTADEN'

'Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden' er et partnerskabsprojekt mellem Region Hovedstadens Psykiatri og kommunerne København, Helsingør og Rudersdal samt Psykiatriforeningernes Fællesråd og Det Sociale Netværk. Projektet skal i perioden 2015-2018 uddanne og supervisere peer-støttemedarbejdere i at understøtte recovery-processer og forbedre livsmuligheder for mennesker med psykiske vanskeligheder i kommunale og regionale indsatser samt sikre, at peer-støtte bliver en naturlig del af indsatsens tilbud.

Målgruppen, som kan få tilbud om peer-støtte i projektet, er borgere, der modtager støtte efter Servicelovens §79, 85, 99, 103, 104, 107 og 108, borgere med ret til tilbud om mentorstøtte i op til tre måneder forud for udskrivelse og for en periode på mindst seks måneder i alt samt borgere, der modtager ambulans behandling i distriktpspsykiatrien eller OPUS i Region Hovedstadens Psykiatri.

To modeller for peer-støtte

De to modeller beskriver de hovedopgaver, peer-støttemedarbejderne skal varetage. I praksis har de fleste peer-støttemedarbejdere arbejdet ud fra begge modeller:

- **Individuel peer-støtte** tager udgangspunkt i borgerens aktuelle ønsker og mål. Individuel peer-støtte er en-til-en forløb af kortere eller længere varighed. Forløbenes indhold varierer alt efter borgernes behov og peer-støttemedarbejderens personlige/faglige kompetencer, og de kan både have samvær, samtale og følgeskab som omdrejningspunkt
- **Gruppebaseret peer-støtte** gennemføres som en del af eksisterende gruppeforløb i samarbejde med andre medarbejdere eller etableres som nye recovery-orienterede gruppeforløb

HVOR KAN JEG LÆSE MERE?

Den fulde rapport kan findes på projektets hjemmeside: www.peerstoette.dk

©Projekt Peer Støtte i Region Hovedstaden, 2018

Peer-støttens Resultater – Erfaringer fra Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden, PIXI-UDGAVE er udgivet af Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden. Forfatter: Gry Krath Johansen, antropolog og projektmedarbejder i Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden.

PEER-STØTTENS RESULTATER

Med CHIME som analytisk ramme belyser de næste afsnit, hvordan peer-støtte skaber positive resultater for borgere, der har en samarbejdsrelation med en peer-støttemedarbejder. CHIME er udarbejdet af Leamy et. al (2011) på baggrund af et systematisk review af et stort udsnit af de tilgængelige studier om recovery⁴. Der er dermed en valideret kobling mellem områderne, som fremhæves i CHIME, og personlig recovery.

FORBUNDETHED

Mennesker med psykiske vanskeligheder oplever ofte at være isolerede fra andre mennesker og fra samfundet mere generelt (Davidson et al. 2004). I interviewene med de adspurgte borgere fremgår det ligeledes, at mange oplever isolation i forskellige grader, og selv de, der har haft held med at fastholde relationer, kan savne en større forståelse hos dem, der ikke har personlige erfaringer med psykisk sygdom.

Datamaterialet peger på, at peer-støtte kan styrke borgernes forbundethed på mange forskellige måder. Den grundlæggende årsag til, at peer-støtte kan gøre en positiv forskel, er de fælles erfaringer og den tillid, der opstår som følge af genkendeligheden i hinanden. Borgerne fremhæver forskellige former for forbundethed, der opstår som følge af relationen til en peer-støttemedarbejder eller til de gruppeforløb, peer-støttemedarbejderne driver. Disse er: forbundethed til peer-støttemedarbejderen, forbundethed til øvrige gruppedeltagere, forbundethed til andre (familie, venner etc.) og forbundethed til samfundet.

HÅB OG OPTIMISME

Håb og optimisme er anerkendt som vigtige faktorer for den personlige recovery. Forandring er ikke mulig, medmindre der eksisterer håb om, at et bedre liv er muligt og opnåeligt (The Scottish Recovery Network⁵). Samtidig oplever mange, at håbet forsvinder, når man får stillet en psykiatrisk diagnose (Deegan 1994⁶).

Størstedelen af de adspurgte borgere fremhæver, at peer-støttemedarbejdere indgyder håb og optimisme. Håbet ansføres af:

- peer-støttemedarbejdernes eksempel, der viser, at det er muligt at komme sig og leve et meningsfuldt liv med psykiske vanskeligheder. Det er et realistisk håb, der motiverer borgerne til at finde en ny måde at leve et godt liv med de begrænsninger, sygdommen medfører
- den ressource-orienterede indgangsvinkel, peer-støttemedarbejderne møder borgerne med samt de specifikke temaer, der sættes fokus på

”[Peer] er god til at få mig til at tænke, at jeg bare skal blive ved, selvom det kan være SÅ hårdt. Hun har også fortalt mig, at tingene bliver lettere med alderen [...] Det er nok også en af de ting, der gør hende til noget specielt, fordi hun ligesom kan give én en anden slags håb, fordi hun har prøvet det på egen hånd og har oplevet, at det er blevet bedre.”

Ved at vise, at recovery er mulig, kan relationen til en peer-støttemedarbejder motivere til nye handlinger, der bevæger borgeren i retning af sine mål.

⁴ Ud af 5208 artikler/studier, som blev identificeret, blev 366 udvalgt til review, og 97 af disse blev inkluderet i det endelige review, som danner basis for CHIME (Leamy et. al 2011).

⁵ <https://www.scottishrecovery.net/chime-diagram/>.

⁶ Deegan, P. E. (1994): Recovery: The lived experience of rehabilitation. I: Spaniol, L. & Koehler, M. (ed.), *The Experience of Recovery*. Boston University, Center for Psychiatric Rehabilitation.

IDENTITET

Mennesker med psykiske vanskeligheder er ofte plaget af selv-stigma og deraf lavt selvværd (Bandura 1994⁷). Dette fremgår også tydeligt hos mange af de adspurgte borgere. Samtidig viser datamaterialet, at peer-støttemedarbejdere kan støtte op om opbygningen af en mere positiv identitet ved at mindske selv-stigma og understøtte udviklingen af anerkendte sociale roller.

I borgernes fortællinger kommer selv-stigma til udtryk på mange forskellige måder. Et fællestræk er, at stigmaet er blevet til en indre stemme, der kritiserer den enkelte for ikke at kunne gøre alt det, andre mennesker gør så let. Igennem peer-støtterelationen oplever mange borgere, at den indre kritiske stemme får mindre kraft, og at de kan begynde at tilgive sig selv for de ting, de har svært ved. I borgernes fortællinger kommer tre overordnede temaer til syne i måden, peer-støtte kan mindske selv-stigma. Disse er: gensidig forståelse, nye erkendelser og peer-støttemedarbejderens eksempel:

- Gensidig forståelse: I mødet mellem borger og peer-støttemedarbejder bliver det oplevede selv-stigma udfordret, fordi der i genkendelsen og forståelsen af hinanden udspringer en følelse af ikke at være alene med de givne vanskeligheder. At man ikke er alene, gør det muligt at eksternalisere det oplevede stigma i en grad, så det mister noget af sin kraft
- Nye erkendelser: Gennem samtaler med en peer-støttemedarbejder, kan borgere skabe en meningsfuld sammenhæng imellem deres forudgående erfaringer og deres reaktionsmønstre og udfordringer, hvilket kan reducere graden af selv-stigma
- Peer-støttemedarbejderens eksempel: Peer-støttemedarbejdernes positive eksempel viser, at de levede erfaringer med psykiske vanskeligheder ikke kun er en hæmsko men også en ressource, der kan støtte andre i at komme sig

Peer-støttemedarbejdernes fokus på ressourcer frem for sygdom og diagnoser er endnu et element, der kan nuancere selv-billedet og støtte borgerne i at udvikle anerkendte sociale roller dvs. roller, som tilskrives værdi i samfundet. Flere borgere fremhæver, at diagnoser generelt får for meget plads i deres møde med behandlingspsykiatrien eller socialpsykiatrien. Peer-støttemedarbejderne har tværtimod sjældent fokus på diagnoser men sætter i højere grad fokus på borgerens historie og det hele liv. Selvom mange af de adspurgte borgere oplever, at diagnosen er vigtig for deres behandling, italesætter de samtidigt et behov for at blive set som mennesker, der ikke kun er syge. Peer-støtte kan støtte op om dette ved at:

- møde borgerne som hele mennesker, der ikke defineres ud fra en given diagnose
- sætte fokus på borgernes ressourcer og muligheder
- give borgere mulighed for aktivt at indtage anerkendte sociale roller fx ved at hjælpe med at drive en recovery-café eller ved at indgå sociale relationer med andre i peer-drevne gruppeforløb

”I psykiatrien får man en diagnose, og så er det ligesom den, man går ud fra, og det synes jeg, er lidt irriterende. Man glemmer at se det hele menneske. Der, synes jeg, at de recovery-ting, som [peer] har sat gang i, sætter meget mere fokus på det enkelte menneske frem for diagnosen.”

Ved at modarbejde selv-stigma og styrke borgernes oplevelse af at være mennesker med ressourcer og kvaliteter, kan peer-støtte få positiv betydning for udviklingen af en positiv identitet.

⁷ Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press.

MENING MED TILVÆRELSEN

Mennesker med psykiske vanskeligheder kan have svært ved at finde mening med tilværelsen, og mange oplever en hverdag præget af isolation og manglende indhold (Deegan, 1994). At leve – eller stile efter - et meningsfuldt liv er en vigtig faktor for den personlige recovery (Leamy et. al 2011). Mening er et komplekst og dybt personligt fænomen, der skabes af mange direkte og indirekte faktorer. Her fremhæves udelukkende de områder, hvor der er sammenfald mellem den forskningsbaserede viden om, hvad der kan være meningsgivende⁸ og borgernes konkrete oplevelser. Borgerne fremhæver således, at peer-støtten har været en vigtig faktor i forbindelse med:

- opbygningen af relationer til andre mennesker
- inspiration til ny mening med tilværelsen
- opbygning af værdsatte sociale roller
- at (gen)finde mening med oplevelser og handlemønstre
- at få indhold i hverdagen/noget at stå op til

Borgernes erfaringer peger på, at peer-støtte i mange tilfælde kan fremme borgernes muligheder for at skabe en mere meningsfuld tilværelse ved at understøtte opbygningen af meningsskabende faktorer.

EMPOWERMENT

Blandt de adspurgte borgere er der mange eksempler på, at peer-støtten har været med til at styrke deres empowerment - både ved at styrke deres ressourcer (betingelser for handling) og ved at støtte op om deres 'agency' (evnen til at sætte mål og handle på disse).

Styrkede ressourcer

Blandt de adspurgte borgere har peer-støtten særlig indflydelse på det, vi her kalder 'personlige ressourcer', som handler om håb og selvværd (self-efficacy) og 'instrumentelle ressourcer', som omhandler viden om konteksten og egne muligheder samt konkrete redskaber.

Peer-støtte styrker borgeres self-efficacy ved at skabe håb og mindske selv-stigma. Derudover har peer-støtte positiv indflydelse på fire specifikke områder, der, ifølge Bandura (1994), alle styrker self-efficacy:

- Egne succes-erfaringer: Flere af de adspurgte borgere beskriver, hvordan peer-støtten har givet dem mod på at kaste sig ud i nye aktiviteter, og hvordan aktiviteterne gav dem oplevelsen af at lykkes med noget (succes-erfaringer), hvilket herefter gav dem mod på at gøre flere ting
- Stedfortrædende erfaringer: Mange borgere oplever peer-støttemedarbejderen som en rollemodel der kan vise, at forandring er mulig
- Social overtalelse: Flere af de adspurgte borgere oplever, at peer-støttemedarbejdere har gjort dem i stand til at mobilisere og fastholde en større indsats via deres positive forventninger samt deres opbakning og insisteren på, at borgeren skal forfølge sine mål
- Følelsesmæssige og fysiologiske tilstande: Flere af de adspurgte borgere oplever, at samtalerne med peer-støttemedarbejderen har givet dem større indsigt i eget liv og i de reaktionsmønstre, der påvirker hverdagen negativt, og at det har medført færre negative følelser

⁸ Se eksempelvis: The Scottish Recovery Network (www.scottishrecovery.net/what-helps/), Leamy et. al (2011) og Socialstyrelsen (www.vidensportal.dk/voksne/recovery/definition/definition).

I datamaterialet ses flere konkrete eksempler på, at borgere har fået mod på at påbegynde fx uddannelse eller job på baggrund af ovenstående elementer. Peer-støtte kan desuden bidrage til at opbygge mere instrumentelle ressourcer som viden og redskaber:

- Flere borgere fortæller, at peer-støttemedarbejdere har støttet dem i at opnå viden om den kontekst, de skal agere indenfor samt deres muligheder. Det viser sig særligt i forbindelse med jobsøgning og uddannelse. Der lader dog til at være et uudnyttet potentiale, som peer-støttemedarbejdere kan styrke ved mere bevidst at påtage sig 'peer-advocacy' rollen
- Peer-støtte bidrager desuden til, at borgerne tilegner sig nye redskaber og strategier. Dette kan både foregå som en videreformidling af forskellige recovery-understøttende redskaber som 'Guide til et godt hverdagsliv' eller '5 veje til et godt liv' eller med udgangspunkt i peer-støttemedarbejderens egne erfaringer med psykiske vanskeligheder og recovery. Begge dele har styrket borgernes handlerum ved bl.a. at tilbyde alternativer til uhensigtsmæssig adfærd

Styrket agency

Peer-støttemedarbejdere støtter bl.a. op omkring borgernes *agency* ved:

- at inspirere borgere til at sætte mål for sig selv. Dette kan foregå indirekte ved, at peer-støttemedarbejderens levede eksempel bliver et forbillede, der inspirerer borgerne til at definere egne mål og ønsker, eller det kan foregå mere direkte ved, at peer-støttemedarbejderen sætter fokus på borgernes mål via recovery-understøttende redskaber som '5 veje til et godt liv'.
- aktivt at støtte op om borgernes handlinger fx ved at deltage i møder med jobcenter eller potentielle arbejdsgivere eller ved at bakke op om borgerens beslutning ved at indgyde håb og have positive forventninger på borgernes vegne. Flere borgere beskriver, at peer-støtten havde en essentiel betydning for, at de ikke gav op i processen men blev ved med at kæmpe for at nå deres mål

Ifølge mange af de adspurgte borgere har peer-støtten været med til at skabe konkrete forandringer i deres liv bl.a. i form af opstart på uddannelse eller job, mod på at gøre nye ting samt (gen)etablering af relationer til andre mennesker.

"Jeg havde IKKE fået det gjort [fundet en praktikplads], hvis ikke [peer] havde været der. Det er kun fordi, hun har holdt fast i at sige, 'det kan du sagtens', og 'du er klar'. Jeg havde givet op, hvis hun ikke havde været der."

KONKLUSION

Interviewene med modtagere af peer-støtte i både kommunale og regionale indsatser viser, at peer-støtte kan skabe positive resultater inden for alle fem områder i CHIME, der - hver for sig eller i kombination – styrker personlig recovery. Mere præcist har peer-støtten styrket borgernes forbundethed til andre, medført håb og optimisme, mindsket selv-stigma og styrket borgernes muligheder for at indtage værdsatte sociale roller. Derudover har peer-støtten haft positiv indvirkning på en række områder, der kan bidrage til en mere meningsfuld tilværelse samt styrket borgernes empowerment på flere niveauer.

Peer-støttens resultater varierer fra borger til borger både med hensyn til, hvilke områder der styrkes samt i hvilket omfang. På trods af variationerne peger rapporten på, at peer-støtte kan skabe konkrete resultater for mennesker med psykiske vanskeligheder, som kan kobles til langsigtede virkninger i form af personlig recovery.

Handicaprådet

Mødedatoer i 2019

Datoer for møder i Handicaprådet i 2019

Dato: 5. november 2018
Sags nr.: 00.22.00-A00-1-18

Torsdag den 7. marts 2019

Onsdag den 29. maj 2019

Torsdag den 5. september 2019

Torsdag den 14. november 2019

Møderne afholdes alle i mødelokale 2, Rådhusets forhal, kl. 17.00

Til orientering:

Der afholdes møde om udarbejdelse af dagsorden:

Mandag den 11. februar 2019, kl. 14.00 – 15.00

Torsdag den 9. maj 2019, kl. 14.00 – 15.00

Mandag den 12. august 2019, kl. 14.00 – 15.00

Mandag den 21. oktober 2019, kl. 14.00 – 15.00

Møderne forventes afholdt på Steen Christiansens kontor, Blok C, 2. sal.

Med venlig hilsen

Lissi Petersen
Administrativ medarbejder

Email: lissi.petersen@albertslund.dk
Dir. telefon: 43 68 68 35

**BY, KULTUR, MILJØ &
BESKÆFTIGELSE**

Byg, Miljø & Forsyning
Energi & Administration

Albertslund Kommune
Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund

albertslund@albertslund.dk
T 43 68 68 68

NYHED 05. november 2018 - kl. 15:20

DCH årsmøde 2019: Hvordan former vi fremtidens handicappolitik?

Sæt kryds i kalenderen 5. februar 2019, når Det Centrale Handicapråd holder årsmøde på Hotel Nyborg Strand. Emnet er fremtidens handicappolitik.

Mennesker med handicap skal have samme muligheder, som alle andre. Det er vores mål. Men hvordan kommer vi derhen? Kom og vær med til Det Centrale Handicapråds årsmøde, hvor vi udvikler ideer og ny inspiration til fremtidens handicappolitik – både nationalt og kommunalt.

Vi sender invitationer ud i starten af december. Hold øje med din postkasse!

Det Centrale handicapråd

VALG FOR ALLE

En guide om handicaptilgængelighed til valg og folkeafstemninger

I et demokrati skal alle have adgang til at stemme ved valg og folkeafstemninger. Mennesker med handicap kan opleve barrierer, der spænder ben for, at de kan stemme på lige fod med mennesker uden handicap. Det kan både være fysiske forhindringer, der gør det svært at komme til stemmeboksen. Forholdene omkring afstemningen, kan gøre det utrygt for mennesker med et psykisk handicap at sætte krydset eller måske er det svært at forstå eller læse hvad partierne ønsker.

Selvom der er sket meget i de senere år, er der stadig udfordringer, som skal løses. Det Centrale Handicapråd har udarbejdet vejledningen her, for at gøre det så let som muligt for kommunen at tilrettelægge og afvikle valg, så mennesker med handicap får lige muligheder for at stemme.

Der er en særlig stemning over at stå i valglokalet på afstemningsdagen og se opslagene og hilse på naboen. Hvis mennesker med handicap skal have adgang til en tilsvarende oplevelse, gælder det om at finde barriererne, og fjerne dem eller kompensere for dem.

Reglerne om valg/folkeafstemning rummer gode muligheder for at sikre, at mennesker med handicap får mulighed for at sætte krydset. Man kan for eksempel brevstemme i eget hjem eller stemme på valgdagen i bilen. Men der er først tale om reel ligebehandling, når man som ansvarlig for valghandlingen har forsøgt, at udgå barrierer og aktivt kompenserer for barriererne, når de ikke kan undgås.

Som bonus er tilgængelighed ikke kun til glæde for mennesker med handicap. Når man tager hensyn til mennesker med handicap, tager man samtidig hensyn til andre store grupper i kommunen, som for eksempel ældre personer, folk med et andet modersmål end dansk og forældre med barnevogne.

Det Centrale Handicapråd håber, at vejledningen kan gøre det nemmere for kommunen at sikre lige adgang til valg for alle.

Det Centrale Handicapråd
Bredgade 25, 1260 København K
2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

Valg for alle	2
Information om valg og folkeafstemning	4
Gode råd til et let forståeligt sprog	4
Her kan man finde mere information	6
Handicaptilgængelige hjemmesider	6
Det gode møde	6
På let dansk/ligetil.nu	6
Hjælpe midler til hjemmesider	6
TV-Glad	6
Lydaviser	6
Brevstemmeafgivning på Borgerservice	7
Man skal derfor være opmærksom på følgende	7
Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen	8
Afstemning på valgdagen	8
Vær opmærksom på disse ting ved valgstederne	10
Tjekliste om fysisk tilgængelighed	12
Mulighed for hjælp til at stemme	12
Hjælpe midler ved stemmeafgivning	14
Materiale til valgstyrelser og valgtilforordnede	14
15 gode råd om kommunikation med mennesker med handicap	14

— INFORMATION OM VALG OG FOLKEAFSTEMNING —

Kommunalbestyrelser og byråd er forpligtet til at give alle i kommunen information i forbindelse med afholdelse af valg eller folkeafstemninger. Det vigtigt at huske, at nogle personer med handicap kan have behov for information, der er formidlet på en anden måde, end offentlige myndigheder almindeligvis gør i fx lokalaviser, pjecer, på hjemmesider eller andre skriftlige materialer.

Nogle personer med handicap har brug for information i et sprog, der er lettere at forstå både i forhold til opbygning og indhold. Det vil sige, at sætningerne skal være kortere, skriften skal være større, man skal undgå svære eller lange ord, og der skal gerne være billeder, der understøtter teksten. Det kan fx være mennesker med udviklingshæmning eller personer, der har haft en blodprop, der har brug for information i et letforståeligt sprog.

Det er derfor vigtigt, at informationen, der kommer ud til vælgerne, findes i udgaver med et let forståeligt sprog. Det gælder både i forbindelse med at valgkortene bliver sendt ud, ved brevstemmeafgivning og ved opslagene ved stemmeurnerne, som vejleder om hvordan man stemmer.

GODE RÅD TIL ET LET FORSTÅELIGT SPROG:

- Vær opmærksom på interne ord og vendinger. Vælgerne ved ikke lige så meget om emnet som kommunens medarbejdere.
- Skriv i et klart og enkelt sprog med korte sætninger.
- Skriv i nutid og undgå billedsprog.
- Brug konkrete, korte ord og pas på 'ikke': Skriv, hvordan det er, i stedet for hvordan det ikke er.
- Gentag gerne ordene flere gange, og vær forsigtig med forkortelser og tal.
- Brug gerne illustrationer ved skriftlig information.

Når man skal informere vælgerne er det vigtigt at have en bred vifte af informationskanaler. Det sikrer at flest muligt får og forstår informationen.

Der er ofte annoncer i de lokale nyhedsaviser eller på kommunens hjemmeside. Personer, der har svært ved eller ikke er i stand til at læse trykt tekst fx mennesker med svær ordblindhed eller blinde har brug for information på anden vis. Derfor er det en god ide også at komme med information gennem lokalradio, på lokalt tv, via TV-glad (for mennesker med udviklingshæmning) eller man kan få informationen indlæst på lydavis, hvis kommunen har sådan en. Man kan også med fordel lave videoer med information til sin hjemmeside. Det er altid en god ide, at sætte undertekster på videoer. Både for at tage hensyn til døve og hørehæmmede, men også fordi det ikke er alle mennesker, der har lyd på deres computere eller mobiltelefoner.

Man kan også bringe information om valg og eksempelvis muligheden for at afgive stemme i egen bolig gennem de personer, som er i tæt kontakt med borgeren. Det kan for eksempel være social- og sundhedshjælperen, hjemmesygeplejersken eller støtte/kontakt-personen.

Når man tilbyder information på kommunens hjemmeside, skal man sikre sig, at hjemmesiden opfylder reglerne om tilgængelighed til hjemmesider. Den 23. september 2018 vedtog Folketinget lov om tilgængelighed. Loven træder i kraft 23. september 2018, men kravene implementeres løbende. Det betyder at:

- fra den 23. september 2019 gælder kravene for websteder, der offentliggøres efter 23. september 2018
- fra den 23. september 2020 gælder kravene for websteder, der er offentliggjort før 23. september 2018
- fra den 23. juni 2021 gælder kravene for mobilapplikationer (apps).

Hjemmesiderne og apps skal leve op til en række retningslinjer og principper, der blandt andet handler om farvevalg, der gør det lettere at læse teksten, beskrivelser af billeder, mulighed for oplæsning og tegnsprogstolkning og mange andre ting.

— HER KAN MAN FINDE MERE INFORMATION —

Handicaptilgængelige hjemmesider:

Her kan du læse om kravene til tilgængeligheden på offentlige hjemmesider, selvbetjeningsløsninger og apps. En tilgængelig hjemmeside er vigtig, hvis mennesker med handicap skal have mulighed for at kommunikere med kommunen på samme vilkår som mennesker uden handicap.

[Digitaliseringsstyrelsens guide til web tilgængelighed](#)

Det gode møde:

Værktøjet "Det gode møde" kan hjælpe kommunens medarbejdere med at yde en åben og konstruktiv dialog med personer med handicap. Guiden giver gode råd om, hvordan man kommunikerer med mennesker med forskellige handicap. Guiden er målrettet medarbejdere, der har en direkte ansigt-til-ansigt kontakt med borgerne. Det kan for eksempel være medarbejdere i Borgerservice eller valgstyrelser og valgtilfornede. Det gode møde

På let dansk/ligetil.nu:

Hjemmesiderne her formidler letlæste nyheder til usikre, voksne læsere. Her kan man finde eksempler på letskreven tekst.

[Ligetil](#)

Hjælpe midler til hjemmesider

På hjemmesiden www.adgangforalle.dk kan man få læst tekster på hjemmesider op.

På hjemmesiden www.adgangmedtegn.dk kan man ved hjælp af en simpel guide sætte sin hjemmeside op, så svære ord på hjemmesiden bliver tegnsprogstolket.

TV-Glad:

TV-Glad er verdens første tv-station for og med personer, der er udviklingshæmmede. TV-Glad sender på forskellige lokale tv kanaler i Danmark og producerer og sender en halv times tv hver dag både i dag- og aftentimerne. Udsendelserne kan ses af ca. 1/3 af befolkningen.

[TV-Glad](#)

Lydavisser:

Mange byer og kommuner har lokale lydavisser. Nogle steder er det de lokale biblioteker eller lokale på frivilligt basis, der laver aviserne, mens andre får dem fra Nota - Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder (tidligere Danmarks Blindebibliotek), der også udgiver Lands-Lydavisen på både download og podcast. På Dansk Blindesamfunds hjemmeside kan man finde en oversigt over lokale lydavisser.

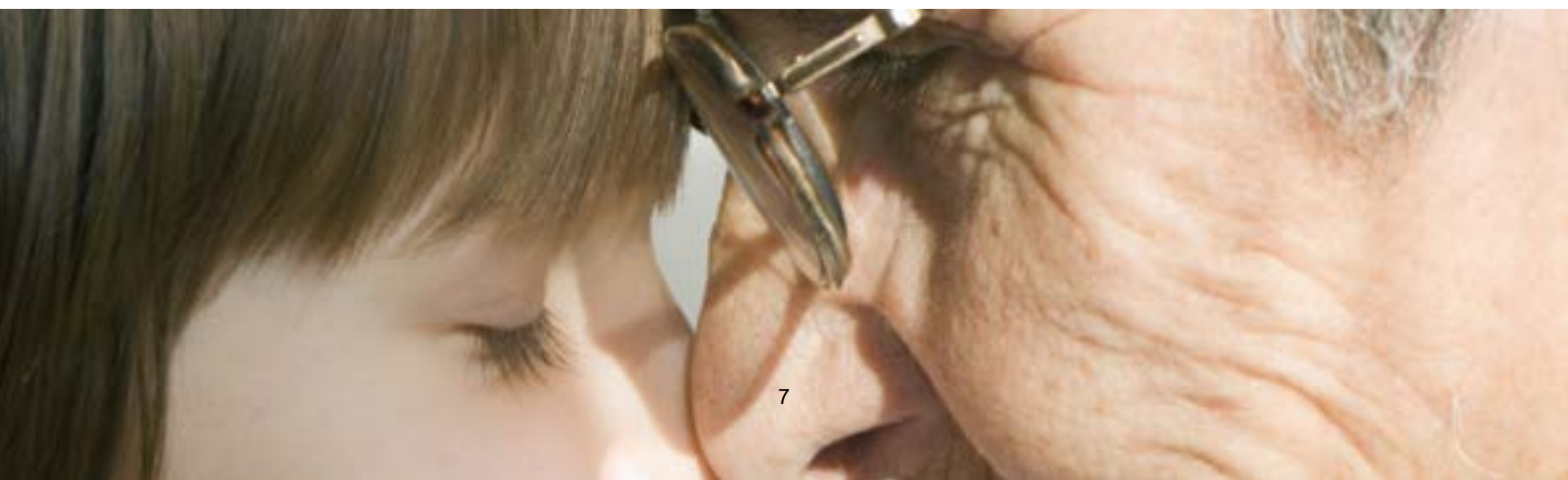
[Oversigt over lokale lydavisser](#)

BREVSTEMMEAFGIVNING PÅ BORGERSERVICE

Der skal være mulighed for at enhver vælger kan afgive brevstemme på Borgerservice eller et andet egnet sted i kommunen. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på tilgængeligheden til disse lokaler.

Man skal derfor være opmærksom på følgende:

- Er der god adgang med offentlige transportmidler?
- Er der en reserveret handicapparkeringsplads?
- Er skiltning/afmærkning til brevstemmestedet tydelig?
- Er der trapper/trin til lokalet? Hvis ja, er der ramper eller elevator, der gør adgangen tilgængelig?
- Er der et kørestolseget toilet i umiddelbar nærhed af lokalet?
- Er der god belysning?
- Er der teleslynge?
- Hvis der er opsat stemmerum, er det så stort nok til at rumme en kørestolsbruger plus yderligere to personer, hvis kørestolsbrugeren har brug for hjælp i forbindelse med stemmeafgivningen?
- Hvis der ikke er stemmerum, er der så borde og stole, som kan benyttes af mennesker med handicap? Står borde og stole, så afstemningen kan foregå uden overværelse af andre?
- Er personalet, som skal hjælpe i forbindelse med afgivelse af brevstemme, informeret om reglerne om hjælp til stemmeafgivning og om, hvordan der bedst ydes hjælp til mennesker med funktionsnedsættelse?

— BREVSTEMMEAFGIVNING I VISSE BOFORMER — og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen

Kommunen skal ifølge bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen informere vælgere, der bor eller opholder sig på bestemte boformer om muligheden for at afgive brevstemme, hvor de bor.

Beboerne skal også ifølge bekendtgørelsen have information om muligheden for at stemme på valgstedet på selve valgdagen.

[Bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen](#)

Kommunen bør tilbyde transport og ledsagelse til valgstedet på valgdagen til de personer med handicap, der er i stand til at stemme på valgstedet. Hvis en person ikke er i stand til at stemme på valgdagen, eller ikke ønsker det, bør kommunen opfordre til at brevstemme. Informationen om ovenstående bør gives på en måde, som er målrettet den enkelte vælger. Det sikrer, at vælgeren modtager og forstår informationen.

Hvis vælgeren ikke selv er i stand til at udfylde stemmesedlen, er det vigtigt, at kommunen vejleder om muligheden for at få hjælp til dette, se afsnit om mulighed for at få hjælp til stemmeafgivning.

— AFSTEMNING PÅ VALGDAGEN —

Det er vigtigt, at de steder man vælger som valgsteder er handicaptilgængelige.

Der er mulighed for, at vælgere med handicap kan søge om at afgive stemme på valgdagen på et andet afstemningssted i opstillingskredsen end det, som vælgeren er tilknyttet ifølge valglisten. Den mulighed findes, hvis der er problemer med tilgængeligheden til afstemningsstedet som borgeren er tilknyttet ifølge valglisten. Borgeren med handicap skal søge bopælskommunen om at skifte afstemningssted.

Hvis vælgeren ikke har mulighed for at komme ind i stemmelokalet og ikke har søgt om

at flytte afstemningssted, er der mulighed for at stemme uden for stemmelokalet – de såkaldte vognstemmer. Det er valgstyrene og de valgtilforordnede, der skal sikre, at vælgeren får mulighed for at stemme, uden at andre kan se, hvad vedkommende har stemt.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, om mennesker med handicap kan komme frem til valglokalet. Derfor kan det være en god ide at tilbyde transport til valglokalet for borgere med handicap. Medmindre handicappet gør, at det er nødvendigt for borgeren at brevstemme i hjemmet.

Det er ligeledes vigtigt at sikre god skiltning af, hvor afstemningen finder sted, så vælgere med og uden handicap let kan finde rundt på afstemningsstedet. På samme måde er det vigtigt at sikre, at skiltningen ved de enkelte valgborde er tydelig, så vælgere kan se, hvilket valgbord, de skal henvende sig ved.

Vær opmærksom på disse ting ved valgstederne

- Er der god adgang med offentlige transportmidler?
- Er skiltning/afmærkning til afstemningsstedet tydelig?
- Er der trapper/trin til lokalet? Hvis ja, er der så ramper eller elevator?
- Er der et kørestolseget toilet i umiddelbar nærhed af lokalet?
- Er der god belysning i afstemningslokalet?
- Er der teleslynge?
- Der skal i hvert stemmelokale være et stemmerum, der er stort nok til at rumme en kørestolsbruger plus yderligere to personer, hvis kørestolsbrugeren har brug for hjælp i forbindelse med stemmeafgivelsen.
- Er valgstyrene og de valgtilforordnede informeret om reglerne om hjælp til stemmeafgivning og om, hvordan der bedst ydes hjælp til mennesker med funktionsnedsættelse?

De fleste kommuner udleverer skriftligt materiale til valgstyrene og valgtilforordnede om deres opgaver på valgdagen. Det vil være en god ide at skrive noget om, hvordan man bedst hjælper med stemmeafgivning i dette materiale.

Brug fx oplysningerne fra pjecen ”Det gode møde” til valgstyrene og de valgtilforordnede.

TJEKLISTE OM FYSISK TILGÆNGELIGHED

Uanset om mennesker med handicap brevstemmer, stemmer fra et bosted eller møder op ved valgstedet, er det vigtigt at sikre, at valgstedet er fysisk tilgængeligt.

Tjekliste for bygningsreglement:

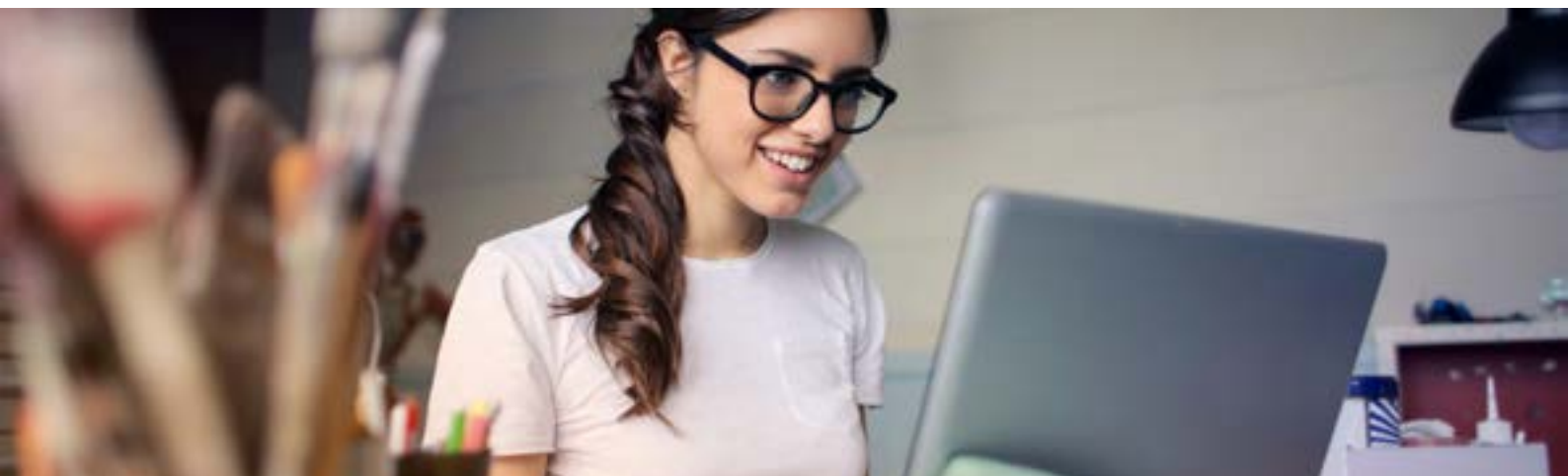
Statens Byggeforskningsinstitut har udarbejdet en række tjeklister med oplysninger om tilgængelighed for mennesker med handicap.

[Tjekliste](#)

Handicapegnede stemmebokse:

Statens Byggeforskningsinstitut har udarbejdet en tjekliste for stemmebokse, der opfylder de anbefalinger, der følger af Økonomi- og Indenrigsministeriets valgvejledninger.

[Tjekliste for stemmebokse](#)

MULIGHED FOR HJÆLP TIL AT STEMME

Der er mulighed for at få hjælp til at stemme, hvis man har et handicap. Man kan få hjælp af to valgstyrere eller valgtilforordnede. Der er også mulighed for, at personer med handicap vælger at få hjælp af en person, som vedkommende selv har valgt, i stedet for den ene valgstyrer eller valgtilforordnede.

Der er også mulighed for at borgeren alene får hjælp fra en person, som vedkommende selv har valgt, uden at der også skal medvirke en myndighedsperson (altså en valgstyrer eller tilforordnet vælger). Hvis det er ønsket skal følgende to betingelser være opfyldt:

- 1) Vælgeren skal udtrykkeligt og utvetydigt over for en valgstyrer eller tilforordnet vælger tilkendegive, at vedkommende alene ønsker hjælp af den person, som vedkommende har udpeget.
- 2) Den anden betingelse er, at ønsket om alene at få hjælp fra en personligt udpeget hjælper, er begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

For at få hjælp til udfylde stemmesedlen er det altid et krav, at vælgeren, der skal have hjælpen umiddelbart over for den eller de, der yder hjælp, utvetydigt kan fortælle, hvor

på stemmesedlen krydset ønskes sat. Det er ikke nok, at det for eksempel står på en seddel, som personen har haft med hjemmefra, eller at det bliver formidlet ved hjælp af en tolk.

For vælgere, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan anmodning om hjælp til stemmeafgivningen fremsættes ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk).

————— HJÆLPEMIDLER VED STEMMEAFGIVNING —————

Nedenstående hjælpemidler skal stilles til rådighed på alle afstemningssteder:

En sort filtpen til brug for afkrydsning af stemmesedlen

En ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt ved hjælp af ben eller tilsvarende (f.eks. en standlup). Luppen skal kunne forstørre tekst til mindst firedobbelt størrelse, og der skal være plads til at afkrydse stemmesedlen under luppen.

Mindst ét afstemningssted i kommunen skal være forsynet med et bord, der af vælgeren kan reguleres i højden (hæve-/sænkebord), og som måler minimum 90 x 60 cm og har fri benplads, således at en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet.

————— MATERIALE TIL VALGSTYRERE OG VALGTILFORORDNEDE. —————

15 gode råd om kommunikation med mennesker med handicap

Mange valgtilforordnede eller valgstyrere mangler måske erfaring med at kommunikere med mennesker med forskellige handicap og kan derfor blive usikre på, hvordan man gør. Vi har lavet 15 råd, som er en kort udgave af pjecen ”Det gode møde”. Man kan med fordel skrive rådene ind i kommunens materiale til valgstyrere og valgtilforordnede.

Hovedreglen er, at kommunikation med mennesker med handicap følger samme regler, som når man taler med personer uden handicap.

- Vær over for andre, som du ønsker, de skal være over for dig
- Udvis almindelig høflighed og sig hej eller goddag. Det er vigtigt at hilse, da en manglende hilsen af nogle tolkes som en afvisning.
- Hvis du er i tvivl om, hvordan du skal hjælpe personen med handicap, kan du altid spørge vedkommende selv.

- Overhold de samme regler for samtale, som du overholder i samtaler med mennesker uden handicap. Det kan for eksempel være ved at se den pågældende person i øjnene og være tålmodig.
- Vær opmærksom på personens mobilitet, og hvilken form for hjælp vedkommende har brug for. Hvis en kørestolsbruger for eksempel har svært ved at bevæge hovedet, bør du stille dig, så personen ikke skal anstrenge sig for at se på dig.
- Tal på samme måde og med samme stemmeføring, som du ville gøre i enhver anden samtalsituation – med mindre det specifikke handicap kræver noget andet.
- Hvis du vil i kontakt med en person med handicap, der har en hjælper med (eller andre personer), er det vigtigt, at du taler direkte til den person, du ønsker kontakt med og ikke henvender dig gennem hjælperen.
- Hvis en person med handicap har talebesvær og ikke kan gøre sig forståelig over for fremmede, vil personen, der følger ham/hende, ofte kunne støtte en samtale.
- Brug et letforståeligt sprog. Undgå for eksempel mange indskudte sætninger. Vær konkret og undgå indforstået humor.

- Hvis du vil skabe kontakt til en person med synshandicap, så præsenter dig og tal til personen. Det er i orden at bruge ordene ”se” og ”blind” – det gør personer med synshandicap selv.
- Du ledsager bedst en person, der er blind ved at lade ham eller hende tage dig under armen og ikke omvendt.
- Hvis en person, der er døv, også har problemer med synet, kan du gøre opmærksom på din tilstedeværelse ved at give personens arm eller skulder et let klem. Fortæl, hvem du er gennem de kommunikationshjælpemidler, personen medbringer.

- Når du taler med en person, der har problemer med hørelsen, er det en god ide at sikre sig gode lysforhold, så dine mundbevægelser kan ses. Tal klart og tydeligt – og ikke for hurtigt. Undgå at skjule munden, for hørehæmmede kigger også på dine mundbevægelser. Brug almindeligt kendte ord. Det giver en større sandsynlighed for, at personen kan mundaflæse uden problemer.
- Hvis du ikke har forstået, hvad en borger med handicap siger, er det i orden at bede vedkommende om at gentage sætningen.
- Et menneske med afasi (eksempelvis en person, som efter en hjerneblødning har mistet evne til at tale eller forstå det talte sprog) kan have svært ved at opfatte ord, der bliver sagt. Derfor er det en god ide at understøtte ordene med indtryk fra andre sanser, hvis du taler med en person, der har sådan et handicap. Brug også gerne dit kropssprog til at understøtte dine ord.

Adgang til demokrati er vigtigt.
Det gælder også for mennesker med handicap.
Derfor har Det Centrale Handicapråd
lavet pjecen her om tilgængelighed til valg.

Pjecen beskriver reglerne om adgang til valg.
Den rummer alt fra muligheden for
at afgive brevstemme i hjemmet,
til adgang til stemmelokalerne
og giver råd om kommunikation med mennesker med handicap.

Pjecen er skrevet til medarbejdere i valgsekretariatet,
på borgerservice samt til valgstyrere
og valgtilfornordede på valgstederne i kommunerne,
så de kan være med til at sikre,
at alle borgere får adgang til at deltage i demokratiet.

Det Centrale Handicapråd | Bredgade 25, opg. F, 4
1260 København K | Telefon 3311 1044 | Mail dch@dch.dk